

מהודות 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◆ מקיץ - חנוכה ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבואר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

בנרות המנורה התגלה אור הגנוז
בקיום המצוות
מילך יקירן - מילתא חדת'א

בשורה רעה שהיא תחת טובה
נצוץ אורה חסידי לפרשת השביע
ספיר ויהלום

רמז נפלא על התשובה בחנוכה
נמושך הרבר ובא בשלמות
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

מכון אור ליישורים

ירושלים - נהריה

תורת אמת | מסגל לרפואה
 שבת מיוחדת | נר ראשון של חנכה מסגל לרפואה
 מחשבת נחום | תקון לנשמות הנפטרים
 מכתב קדוש | ימים המסגלים לקלט קדשה וטהרה
 גליא רזא | קדשת הנרות נשגבת והם רומזים לדברים רוחניים עליונים
 קב הישר | מעלת קדשת הנרות
 יסוד יוסף | בשמש יש קדשה גדולה דוגמת הכהן בבית המקדש
 אמרי פנחס | הארת אור הגנוז
 ישמח ישראל | קדשת כהן גדול מסייעת בהדלקה לכל החפץ להתקרב
 רזא דעובדא | מלאכים ושרפים רועדים מהדלקת נר חנכה של פשוטי עם
 בית ישראל | בעת הדלקת הנרות יש להתבונן ולהתחזק באמונה ובטחון
 זכרון שמואל | תקון חדשי טבת ושבת
 אמרות משה | תקון הברית
 בית ישראל | סגלת הכטה בנרות כנגד עצבות ומרה שחורה
 מנהגי מרן בעל החתם סופר | התמדה בתורה בימי החנכה
 חדושי הרי"ם | אחרי הדלקת הנרות צריכים ללמוד
 חלקת יהושע | חזק בלמוד התורה בטוהרה בחנכה
 שופרא דישאל | רבוי מאמרים בספרי הקדש על חנכה תוצאה מהתגברות
 על חקמת יון וחפצם להשפית התורה
 רזא דעובדא | זאת חנכה הוא זוגו של שמיני עצרת
 חנה דוד | טעם קריאת פרשת מקץ בשבת חנכה
 ויאמר שאול | שכר החזקת תלמידי חכמים
 פרשת יוסף | חלומו הראשון של פרעה לא נחשב לחלום
 שמו אברהם | חלום שחזור על עצמו פעמים סימן שהוא עתיד להתגשם
 יפח לקץ | מאסרו של שר המשקים מחמת הפעס על שר האופים
 לקוטי חבר פן חיים | כחו של יוסף לפתור חלומות אף בלי לשמע מעשה
 החלום
 שנות חיים | ה' גלה ליוסף ששני חלומות פרעה הם חלום אחד
 פרי עץ חיים | לא היו רשאים השבטים למסור אחד מהם לתפיסת מאסר
 אפסי ארץ | מעלת השתיקה
 ידי הלוי | הנס של היום הראשון שנתמלא הפך הריק בשמן
 תולדות נ"ח | הנס ביום הראשון היה סמוי מן העין
 כהיום תמצאון | הנס של חנכה היה כדי להראות חשיבות ומעלת תורה שבעל
 פה
 מעשי צדיקים
 ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה

אור מלא | על ידי אורות הנרות אפשר להשיב את הצלם אלקיים
 שופרא דישאל | רמז נפלא על התשובה בחנכה
 מחשוף הלכן | חשבון הנפש לא להתפתות אחר היצר המפתה את האדם
 לנהות אחר התאוות | כנגד שבעים שנה יש שבעה היכלות בגן עדן ובגיהנום
 עבודת עבודה | אף אפשר רואה האדם קשיים רבים בארץ ימים ושנים חייב
 להאמין שישועתו תבוא בהסח הדעת | בקריאת פרשה זו העת מסגלת לכל אדם
 להגאל
 מעגלי צדק | יש תלות הכל בהשגחת הבורא ולא בטבע ותחבולות אנושיים
 בינת משה | גדל מעלת הזכות לדבר להשם יתברך בלשון נוכח בעת התפלה
 שם משמואל | האדם מרגיש לפעמים שאבדה תקנתו לכן משמים מאירים
 בהארות גדולות זמנים קדושים כדי שיתחיל מחדש
 לקוטי שיחות | מעלתו של יוסף שנגשגבה מהשבטים - קדשה עלאית על אף
 העסוק בטוהרות גשמיותו
 שפתי צדיק | כיצד מברך בעל יסורים 'שעשה לי כל צרכי'
 שם משמואל | רק עבודה ברגש הלב מנקה את האדם לעולם הבא
 ארחות אהרן | דברי התעוררות אודות אסור דבור בעת התפלה
 בני בנימין | צורת תבנית יד פשוטה לקבל שבים בשמים מר"ח אלו על
 חנכה
 פרי צדיק | ימי חנכה - המשכת והתחלת הגאולה העתידה
 תולדות אהרן | שפע ובהירות השנה מתחיל לרדת בחנכה
 דברי חיים | הארת חנכה מגיע ממקום גבוה מאד אשר משפית מהאדם את כל
 הכלי העולם הזה
 אוהב שלום | חנכה - נר קטן המבליח את אפלת ימי החורף עד שיאיר אור חג
 הפסח
 דברי בינה | הלמוד מנס חנכה שעל האדם להתלות בכל הארה מועטת ועל ידי
 זה יזכה להארה מרבה
 עבודת ישראל | הכנה לימי שובבים
 שני המאורות | מדרגת האדם בחנכה היא מדרגתו בחג השבועות
 עיריין קדישין | בחנכה אפשר לפעל שנה טובה יותר מבשאר המועדים
 רביד הזהב | כל תפלות הימים נוראים מתקבלים בימים אלו
 שארית ישראל | בחנכה אפשר לתקן חטאת נעורים
 דברי חיים | בחנכה אפשר לשוב אפילו על עברות שאין מועיל עליהם
 תשובה
 שם משמואל | אפילו המיואש ממעצבו וכבר אינו מתעורר לעבודת ה' - יכול
 לזכות בימים האלה שיעורוהו משמים
 פלא יועץ | ימי החנכה מסגלים להתגברות על התאוות
 קרן ישועה | פקידת עקרונות

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת מקץ

שיכות הפרשה לחנכה

אור מלא

רבי ישראל צבי מקאסאני זיע"א על ידי אורות הנרות אפשר להשיב את הצלם אלוקים

ומראיהו. ד' במסורה, 'ומראיהו רע באשר בתחלה' (מא כא), 'ומראיהו שפל מן הקיר' (ויקרא יד לו), 'וזה מראיהו דמות אדם' (יחזקאל א ה), 'מראיהו כלפידים' (נחום ב ה). הנה ימי החנכה שחלים בכל שנה בפרשה זו הם הכנה אל ימי השוכבים הפא עלינו לטובה. כמובא במה פעמים בדברינו.

וענין ימי השוכבים נודע אשר הם ימים המסגלים לתקון עון פגם הברית רחמנא לצלן, ונודע מספרים הקדושים אשר אדם השלם נקרא בשם אדם פי הצלם אלוקים שורה עליו, מה שאין פן מי שפגם חס ושלום בחטא המר הזה מראהו מראה חיה רעה.

וצדיקים זפי הראות מכירים זאת בפני האדם אם צלם אלוקים ודמות אדם לו, אמן על ידי התשובה מחזיר עליו הארת הפנים העליונים, ואור נרות חנכה הם הכנה לו להמשיך עליו הארת הפנים לאור באור פני מלך חיים.

רמז המסורה

וזהו באור המסורה: וזה מראיהו דמות אדם, הינו קדם הפגם יש לו מראה דמות אדם, אמן 'ומראיהו רע מן באשר בתחלה', מפני שנאבד ממנו צורת אדם, הגורם לזה שיהיה חס ושלום 'ומראיהו שפל' בדמות חיה רעה, הוא מן הקי"ר, על ידי פגמו בעון קר"י אותיות קי"ר.

ואמר להלן במסורה 'מראיהו כלפידים', רצה לומר יכול להמשיך עליו המראה אדם בהארת הפנים דקדושה בחנכה על ידי לפיד אש של נרות חנכה שעל ידם יכול לתקן את הארת הפנים לאור באור פני מלך חיים, והבן:

שופרא דישואל

רבי ישראל מבלוו"ב זיע"א

רמז נפלא על התשובה בחנכה

כי לולא התמהמהנו כי עתה שבנו זה פעמים (מג י). ידוע בזה מאמרו של הרב הקדוש שר שלום מבעלזא זי"ע שחדש אדר שני הוא זמן תשובה, ועל כן רמז הכתוב 'כי לולא (אותיות אלול) התמהמהנו, אם התמהמהנו מלחזר בתשובה בחדש אלול, 'כי עתה שבנו זה פעמים', 'זה' בגימטריא י"ב, ורמזו על חדש שנים עשר הוא חדש אדר, כשהוא בא פעמים דהינו בשנה מעברת, שעדין

אפשר אז לשוב ולתקן, כי עתה שבנו. ומעין זה נראה לומר בדרך רמז על מה דאיתא בספרים הקדושים (בני בנימין לחנוכה מהצמח דוד בשם הבני יששכר) שחנכה הוא המשך לימים הקדושים, ועדין השערים פתוחים לדופקי בתשובה אשר מאיזה סבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה.

וזהו אמרו כי לולא התמהמהנו – אם בעונינו התמהמהנו ולא חזרנו בתשובה בחדש אלול, כי עתה שבנו זה פעמים – אנו יכולים עדין לשוב עתה בחג הזה, שהוא המועד היחיד שחל בשני חדשים, פסלו וטבת, ועל כן רמזו זה פעמים.

רמז נוסף להנ"ל בפרשת מקץ

וכן רמז בתחלת הפרשה, אשר תמיד בפרשה זו פרשת מקץ חלים ימי החנכה, ואמר הכתוב ויהי מקץ שנתים ימים (מא א), שבפרשת מקץ חלים ימי המועד שמחלקים לשנים, כלומר בין שני חדשים.

ולכן

פתח הכתוב ואמר ויהי, לשון צער (מגילה י), באם 'מקץ' ראשי תבות מ'מון ק'ול צ'ום והינו תשובה ותפלה וצדקה (עין בצמח דוד), מתעכב עד 'שנתים ימים' הינו ימי החנכה, וחבל על דאבדין שלא עשינו תשובה פהגן במועדו ובזמנו בימים הנוראים:

פרשת מקץ

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר (מא א)

מחשוף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

חשובו הנפש לא להתפתות אחר היצר המפתה את האדם לנהות אחר התאוות | כנגד שבעים שנה יש שבועה היכלות בגן עדן ובגיהנום

ידוע ימי שנותינו בהם שבועים שנה (תהלים צ י), והאדם בעונותינו הרבים כיון שבא לזה העולם, עיניו פקח בהבלי העולם, ושכח העולם שממנו בא ולשם חזר.

והנה השבועים שנה של ימי האדם הם מכונים כנגד שבע ספירות הבגן, וכנגדם שבוע היכלות דבגן עדן אם זכה,

ואם נתחייב כנגדם שבועה מדורין דגיהנום. וידוע דהאדם בזה העולם כמו בחלום, וכמו עובר בנהר שוטף. וידוע גם כן, דרב בני אדם אינם מתעוררים לשוב כי אם אחר עשרים שנה, ויש אחר שלשים שנה, ויש אחר ארבעים, וכן על זה הדרך מדרגות מדרגות יש.

כשמתעורר לשוב רואה שחיו עברו כחלום

וזהו ויהי מקץ שנתים ימים, כל אחת כלולה מעשר, היא עשרים שנה. עוד, מקץ שנתים גימטריא עם הכוללים זה עשרים שנים, לרמז דלאחר עשרים שנים מתעורר האדם.

וזהו ופרעה חלם, האדם ראוי לקרא בשם פרעה, אם צדיק הוא, ראוי לקרא

פרעה כשמבטל עצת יצר הרע מפני עצת יצר הטוב, ואם רשע הוא, פרעה הוא שמבטל עצת יצר הטוב מפני עצת יצר הרע.

וזהו ופרעה חלם, דהינו, אחר עשרים שנה שנתעורר זה האדם, נאה עצמו והנה הוא כמו בחלום, שהרי עברו זה עשרים שנה ולא עשה בהם שום תועלת.

סכנת האדם בעולם אם ילך אחר יצרו

ועוד רואה עצמו בזה העולם והנה עמד על היאר, שהוא העולם הזה דומה לנהר שוטף, וכל העומד בנהר שוטף לשטיפה הוא מזמן, שבכל עת מוכן לשטיפה. באמת רואה, כי אם זכה האדם

לא אמון בם, והא כבד נתקבלו דברי יוסף שצריך תחלה אמונה ואחר כך יש חכמה, ולא מצאתי כזה בכל ארצי, ולכן אחרי הודיע 'אין נבון וחקם', שהגם שהם חכמים, אבל בלי יראה ואמונה, וכבד נתקבל שזה לבד אינו מועיל, ואולי מהאי טעמא הזכיר יוסף ה' פעמים השם בדבורו כמו במעשה בראשית ביום א':

ואתה תהיה על ביתי ועל פיה ישק כל עמי (מא טז)

בינת משה

רבי משה אלקמים בריעה מקוֹנִיץ זיע"א גדל מעלת הזכות לדבר להשם יתברך בלשונו נוכח בעת התפלה **אמר** מורי חמי זקני הקדוש מורי ורבי מורנו הרב ליב כהן זצ"ל, על פסוק 'ואתה תצוה את בני ישראל' (שמות כו ט), רצה לומר שתצוה את בני ישראל בגשתם להתפלל לומר 'ברוך אתה' כמדובר אל אחיו ואל רעהו הרגיל עמו, תצוה אותם שיפושפשו מעשיהם לראות אם יש להם אתה שיכות והפירה עמו לדבר עמו בנוכח אתה.

וזהו אמרו ואתה תהיה על ביתי. אתה – בגשתו לומר 'ברוך אתה', תראה כי תהי על ביתי ופנימיות, שיהיה לך אתה שיכות והכר עמו יתברך כדי שתוכל לומר לפניו 'אתה', ואז על פיה ישק כל עמי – רצה לומר שמהצדיק ממוצא שפתיו נזן כל העם. וזה אמרו 'ועל פיה', על ידי מוצא שפתיו ישר כל, יתנו הצדיק שנקרא כל, וממנו יהי נזון עמי (לחנוכה):

ויפתח יוסף את כל אשר בהם וישבר למצרים (מא טז)

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א האדם מרגיש לפעמים שאבדה תקוות לכו משמים מאירים בהארות גדולות בזמנים קדושים כדי שיתחיל מחדש יש להבין למה פתח את כל האוצרות שהיה בהם די לשבע שנים. אולי לסלק הרעב של מהומה. ולעצמת רעב של מהומה זה נמצא נמי בכל אדם בעבודת ה', שלפעמים נדמה לאיש שאבדה תקוותו, והוא מעין רעב של מהומה, ובשביל זה פותחין מן השמים בזמנים מקדשים הארות גדולות אשר לפעמים נדמה לאיש שרוח אחרת עמו, והוא רק לסלק היאוש הנורא

רבים זמן ארוך ושנים רבות, ואינו רואה שום ניצוץ של ישועה, תיב להאמין כי ישועתו תבוא בהסח הדעת, כי לא לעולם ינח ה', וכאשר תגיע עת ישועתו, יסבב הקדוש ברוך הוא סבות שונות, אשר על ידם יצא מתוך האפלה, ויזכה לישועה ולרוחה בשעתא חדא וברגעא חדא.

ועל גאלה זו תקנו לברך בכל יום בתפלת שמונה עשרה, ברכת גואל ישראל, כמו שפרש רש"י הקדוש במסכת מגלה (יז: ד"ה אתחלתא) דברכה זו נתקנה על גאלה פרטית, שיגאלנו הקדוש ברוך הוא מן הצרות הבאות עלינו תמיד.

ולכך מברכים 'גואל ישראל' בלשון הנה, דקאי על מה שהקדוש ברוך הוא גואל את בני ישראל תמיד בכל יום. ואנו מברכים על זה ברכה בשם, שלש פעמים ביום, כי אנו מאמינים באמונה שלמה, כי אף בתוך הסתר הגלות, הקדוש ברוך הוא גואלנו בכל יום מצרותנו, ומתוך צרה ממציא לנו פדות ורוחה, להוציאנו מאפלה לאורה:

ויצו יוסף בלעדי וגו' (מא טז)

מעגלי צדק

רבי מנחם מנדל מדעעט זיע"א יש לתלות הכל בהשגחת הבורא ולא בטבע ותחבולות אנושיים **ויצו** יוסף בלעדי וכו' (פסוק טז) 'אשר האלקים עשה וכו'' (פסוק כה), 'ועתה ירא פרעה' (פסוק לג), ולבסוף 'הנמצא כזה' (פסוק לח).

נראה לעניות דעתי, דעקר פונת יוסף, אחר שראה את טעותם שתולין הכל בטבע ובחכמת אנושי, על זה אמר, העקר צריך לידע שהשם יתברך משגיח בכל, וזה רצה להודיע שיאמינו בהשגחה, ועל ידי זה מגיע יראת שמים.

ולכן התחיל ואמר, שאמרת ששאלת לחכמים וגם שמעת שאני חכם, פנראה שאני חכם יותר מהם, על זה אמר, באמת אינני חכם מעצמי, רק מהשם יתברך החונן לאדם דעת, וגם תדע שהכל השם יתברך עושה ומנהיג הכל. ואז אחרי ברור זה, עתה ירא פרעה נבון וחקם, כי אחרי שהיה לו אמונה ויראת שמים, אז יוכל להיות חכם.

ועל זה אמר פרעה 'הנמצא שיהיה בו רוח אלקים', כי החכמים שבאצרו

יזכה באותו עולם לשבעה היכלות דגן עדן, כנגד שבעים שנה שטרח לסגל מצות ומעשים טובים, וזהו 'שבע פרות בריאות בשור ויפת תאר' (פסוק יח), הם כנגד שבעים שנה, אם היו במצות ומעשים טובים הרי כלם מסטרא דקדושה, וכלם בריאות וטובות ויפות תאר.

ראה האדם בעין השכל, שאם לא יהיה גבור וכובש את יצרו לעשות רצון קונו, בהכרח ששבע מדות שהם מצד סטרא אחרת רעות מראה ודקות בשור (פסוק א), אתרא דחשוכא ומותא, יבלעו הטובות שהם מסטרא דקדושה, ומזה נמשך שילף לשבעה מדורין דגיהנם, ושם מקומו, ושם היא מיתת הרעב ועירם וחסר כל.

ומפני תאות זה העולם שקרובה הנאתם, ועוד, 'לפתח חטאת רבין' (לעיל ד ט), שיצר הרע קודם לו ומתחזק בו, לפיכך נפתה האדם תכף אחר תאות העולם, ודומה כאדם שהוא בחלום ומטרף ומבלבל, כך הוא פוסח על שתי הסעפים, אם לעשות רצון יוצרו או יצרו. לפיכך באה התורה לרמוז ולהורות מה נמשך מזה באותו עולם בזמיו ושנותיו, אם עשה בהם רע או טוב:

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלה ויחלה שמלתיו ויבא אל פרעה

(מא יד)

עבודת עבודה

רבי מטוולם פייש מטאהש זיע"א אף כאשר רואה האדם קשיים רבים בארץ ימים ושנים תיב להאמין שישועתו תבוא בהסח הדעת | בקריאת פרשה זו העת מסגלת לכל אדם להגאל **כיון** שאנו קוראין עתה ענין הזה, היאך זכה יוסף להגאל גאלה פרטית, העת מסגלת לכל אדם שיוזכה לגאלה כזו, להנשע בכל ענינים פרטיים שלו, ולצאת מכל הקשיים, כל אחד בענינים הנצרכים לו, הן מה שצד לו בעניני הגוף, בבני חיי ומזוני, והן מה שצד לו בעניני הנפש, שמתרפק אל ה' ותורתו, ויושב בחשך וצלמות בגלות היצר הרע.

וכמו ישועתו של יוסף באה בהסח הדעת, כי שמים עשרה שנים ישב בבור חשוף, ולא ראה שום ניצוץ של ישועה, ופתאום כאשר הגיעה עת ישועתו, סבב הקדוש ברוך הוא את חלומו של פרעה, שעל ידי זה יצא מבית האסורים ונתעלה לגדלה.

כן הדבר בכל אדם, כי אף שסובל קשיים

ולא כאלו אשר מתחילים לדבר לפני התפלה, ואין מפסיקים משיחתם אף כשהש"ץ אומר קדיש, ורק אחר כך כשהקהל עומד באמצע תפלת שמונה עשרה, עומדים חיש ומהר לסיים תפלתם במרוצה.

והיאך יאמרו הללו אחר התפלה יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, הרי בושח וכלמה תכסה פניהם באמרם לפני הבורא והגיון לבי, ואיך ישאו פניהם לפני הקדוש ברוך הוא שהוא בוחן כליות ולב, ויודע הגיון לבם באמת וכו'.

יש להזהר בזה שהוא הלכה פסוקה ענין הדבור בעת התפלה, שהוא הלכה פסוקה בשלחן ערוך (אורח חיים קכד ז), ולא ענין הדור גרידא, כנודאי מן הראוי שישים כל אחד אל לבו, לקבל על עצמו ענין זה בחק ולא יעבר.

המדבר מונע התפלה לעלות ובספר 'יערות דבש' (רוש ה) כתב: אוי לנו אשר נאמר סכומה בענין לך מעבור תפלה (איכה ג מה), ומה הוא הענין, הוא אדים והכל שיש בו חטא היוצא מפי איש ואשה כל יום, ובחוד שיהיה בטלה בבית הכנסת, ומכל שכן בעת תפלה, הכל הוא עולה בעב וענין ומונע לתפלה לעלות, עד כאן לשונו.

נמצא מדבריו, כי המדבר בעת התפלה, אינו גורם חזק רק לעצמו, אלא מביא רעה על כל המתפללים, שמונע את תפלתם מלעלות למרומים.

רמז נאה מהפסוק בפרשתנו ועתה בא לדינו ספר קדמון, וכתב בו לרמז מאמר הכתוב 'שלחו מכם אחד ויסקח את אחיכם, ואתם האסרו, ויבחנו דבריכם האמת אתכם ואם לא, חי פרעה כי מרגלים אתם' (מ טו).

'שלחו' מכם אחד זה מלמד תינוקות שעובר לפני התבה, ואתם האסרו' הינו שלא ידברו הקהל שום דבור בתוך התפלה, ויבחנו דבריכם' כי על ידי זה יהיו דבריכם מקבלים לרצון לפני ה', ואם לא 'כי מרגלים אתם', כי אם אינכם עומדים בזה, כל התפלה הוא בחינת 'מרגלים אתם' רחמנא לצלן.

זה אינו דבר של מה בכך אלא ענין גדול

אמנם, יש האומרים, מה מרעיש העולם על זה, הלא הוא דבר של מה בכך, שמדברים פמה מלים בכה וכמה

לי כל צרכי ואין לו פלוג, שמא ח"ו היא ברכה לבטלה, ענהו הרה"ק ז"ל: זהו צריך שלף שתהיה מקבל באהבה הנהגות השי"ת עמוד (הפ"ס ויתנכר):

רנש

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

רק עבודה ברגש הלב מזכה את האדם לעולם הבא

ונראה שזכין לעוה"ב רק ברגשי הנפש שהנפש מתרנשת בעשית המצות ובלימוד התורה, וזוהי העבודה שהיא במצפון הלב ובשבילה זוכין לחיי העולם הבא, אבל כל עוד שהנפש איננה נרגשת, אף שלומד ומתפלל כל היום, כל עוד שהוא ברוח קרה עדין הוא מבחוץ. והבו זה שהוא עקר גדול בדרכי העבודה (מקץ ושבת חנוכה תרע"א):

עמוד התפלה

ארחות אהרן

רבי אהרן מפינסק קרלין זיע"א

דברי התעוררות אודות אסור דבור בעת התפלה

ועל של עתה באנו, בענין שאנו מעוררים בו תדיר, שלא לדבר שום דבור בעת התפלה, מתחלת התפלה עד אחר קדיש בתרא, כי הנה כתבו רבותינו הקדושים באזהרות הקדש, שלא לדבר שום דבור קדם התפלה בקר צהרים וערב, עד שעה אחר התפלה.

דבור קדם התפלה מבלבל הכונה ובאזהרות הקדש להרבי רבי אלימלך זיע"א כתב (הנהגות האדם אות

ט) וישמר את עצמו מלדבר שום דבור קדם התפלה, אפלו דבר אחד, כי זה מבטל פונת התפלה עד כאן לשונו.

ובאמת כי דבר זה יוכל כל אחד להוכיח בו בעצמו, שפאשר מדבר קדם התפלה שתורת מנחה וערבית, הרי זה מבלבל פונות התפלה שלו, ואינו יכול להתפלל אחר כך כראוי וכהגון.

הל וחמר שאין לדבר בעת התפלה בעצמה

ואם כן על אחת כמה וכמה, מה מאד צריך האדם לזהר שלא להשיח שום שיחה בעת התפלה עצמה, וכאשר מתחיל הש"ץ התפלה ואומר קרבנות וקטרת, יזהר שלא לדבר הגם דבור אחד.

למען יתחיל מחדש ברב חזק ואמץ, כי לא אבדה תקנתו ועדין בידו להיות מהשרידי אשר ה' קורא, והמשפיל יודע שאם לא יתחיל בעבודה מחדש, כל ההארה תעלה בתהו, ואף הכלתי משפילים מתמרמרים על נפשם שמאומה לא נשאר בינם, ולא מחכמה ישאלו על זאת (שנת

תרע"ד):

ויבר יוסף את אחיו והם לא הכרהו (מב ח)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

מעלתו של יוסף שנסגבה מהשבטים - קדשה עלאית על אף העסוק בטרדות גשמיותו

אודות מעלת מדרגתו של יוסף, וכן אודות המדרגות של השבטים והאבות, מבאר בחסידות בארכה, שהאבות והשבטים היו רועי צאן, מבדלים מעניני העולם העלולים להפריע להם בעבודתם. אבל יוסף היה משנה למלך, שנה קשור עם טרדות הכי גדולות, ובפרט שנה היה במצרים, 'ערות הארץ' (בראשית מב ט), וזה לא הפריע לו להיות בשעת מצושה בתכלית הדבקות באלקות.

וזהו גם הטעם על מה ש'ויבר יוסף את אחיו והם לא הכרהו', כי אחיו של יוסף לא היו יכולים להעלות על דעתם שיש אפשרות שהמשנה למלך הנה של מצרים יהיה יוסף הצדיק, כי לפי הסדר שלהם בעבודה היה העולם סתירה לדבקות באלקות ונהפוש הוא גם: 'הם לא הכרהו' - שלא היתה להם שום הכרה במדרגה גבוהה כזו כמו שהיתה מדרגתו של יוסף הצדיק] [ליקוטי שיחות ג' עמ' 832):

• לשונות של אור •

יסורים

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

כיצד מברך בעל יסורים 'שעשה לי כל צרכי'

שמעתי שהי' אחד מיסר ומדכא רח"ל מאד, התנצל לפני אדמו"ר רבי ר' בונם מפשיסחא שמברך בכל יום 'שעשה

ואומרים, ואינם שמים על לב כלל מה נורא הוא, ולזה אומר הכתוב כי באמת אינו כן, אלא האלקים מצא את עוז עבדי:

הרמז בפסוק 'מה נאמר מה נדבר' ואפשר לרמז זה בדרך צחות, במאמר הפתוב 'מה נאמר מה נדבר' וגו', כי יש האומרים מה נאמר ומה נדבר, כי הוא דבר של מה בכך מה שהם מדברים

מלים בכה, אף האמת כי כבר הרעישו הקדמונים על זה, כי גדול עונו מנשא, והאריכו בגדל חלול השם הנעשה בזה, וכי גורם פמה וכמה רעות לעצמו ולכל ישראל, כידוע.

חנוכה

עבודת ישראל

רבי ישראל משו"ני" זיע"א

הכנה לימי שובבים

ההכנה בחנכה על הימים הבאים אחריהם, טבת ושבת שהם ימי שובבי"ם:

שני המאורות

רבי שמואל מקאמינקא זיע"א

מדרגת האדם בחנכה היא מדרגתו בחג השבועות

בימי חנכה אמר בשם הרב הקדוש ממעבדו הרב ברוך זצלה"ה, דכמו שהאדם בימי חנכה כף במדרגה זו הוא בחג השבועות, ולכן שניהם הם בחדש השלישי, זה בחדש השלישי מהחג וזה בחדש השלישי מהקיץ:

סגלת ימי החנכה

עירין קדישין

רבי ישראל מרוז'ין זיע"א

בחנכה אפשר לפעל שנה טובה יותר מבשאר המועדים

צדיקים הראשונים אמרו, שבחנכה יוכל כל אדם לפעל בעצמו שנה טובה ביותר מכל היום טוב, כי בכל המועדים האתערוטא הוא מתפא לעלא ובחנכה מעלא לתפא:

רביד הזהב

רבי ישראל דב מיאשניצא זיע"א

כל תפלות הימים נוראים מתקבלים בימים אלו

חנכה היא גמר חתימה של ימי נוראים העברו, וכל התפלות אשר לא נתקבלו בעונותינו הרבים בימי הנוראים אם עושה תשובה נתקבלו בחנכה:

שארית ישראל

רבי ישראל דב מוויילעניק זיע"א

בחנכה אפשר לתקן חטאת נעורים

חנכה הוא גמר חתימה, ובחנכה מתחלת השפע והבהירות חדשה להוריד על נשמת ישראל, ולכך מדליקין נרות בחנכה שהם אור, לרמז על אורות הבהירות שמתחילין באותן הימים וכו'.

דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א

הארת חנכה מגיע ממקום גבוה מאד אשר משכיח מהאדם את כל הבלי העולם הזה

בנס חנכה, מחמת גדל רשעת וחשכת היונים ששמאו כל השמנים, הינו ששתמו אור חכמת אמת בהבליהם בחכמת חיצונית יונית, והאיר הקב"ה ממקום גבוה וקדוש למאד וכו', ובשנמצא אותה החכמה והאור האמת נתגלה, נפל החשך:

אוהב שלום

רבי שלום מקאמינקא זיע"א

חנכה - גר קטן המבליח את אפלת ימי החורף עד שיאיר אור חג הפסח

רחם עלינו בעל הרחמים, והדליק לנו באמצע החורף גר קטן (הכונה על נרות חנכה) המזהיר לכאן ולכאן, והמאיר לנו את הדרך בימים הקודמים לו ובחצי החורף אשר לאתרו, ונותן לנו כח ותעצומות להתזיק מעמד עד ימי החג [הפסח]:

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

הלמוד מנס חנכה שעל האדם להתלות בכל הארה מועטת ועל ידי זה יזכה להארה מרבה

ובאמת כל עניו הנס הזה מורה לאדם דרך בגלות המר והנמקה הזה, אשר אם ישיג איזה הארה מלמעלה, הן ברוחניות והן בגשמיות - אפלו איזה הארה קטנה על רגע אחד, אף על פי כן לא יאבד ח"ו הרגע הקר הזה.

לשונות של אור

חדש כסלו

בני בנימין

בשם רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

צורת תבנית יד פשוטה לקבל שבים בשמים מר"ח אלול עד חנכה

שמעתי מפה קדוש מדבר כ"ק דודי הקדוש רבי דוד מדינוב זיע"א ששמע מקבוד מר אביו, הלא הוא הרב הצדיק רבי צבי אלימלך זיע"א, שאמר בשם צדיקים, אשר מר"ח אלול עד חנכה מאיר בריקיע פעין תבנית יד הפשוטה לקבל אותם בעלי תשובה אשר מאיזה סבה נדחו מלשוב בעשרת ימי תשובה, ומתקבלת תשובתם עד חנכה:

פרי צדיק

רבי צדוק מלובלין זיע"א

בחדש כסלו יש לכל אחד מישראל מכתח עז שיוכל לקנות עולמו בשעה אחת:

הארת ימי החנכה

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

ימי חנכה - המשכת והתחלת הגאולה העתידה

על ידי שאנו זוכרין גם חנכה ומדליקין נרות אנו ממשיכין גאולה העתידה:

תולדות אהרן

רבי אהרן מו'סטומיר זיע"א

שפע ובהירות השנה מתחיל לרדת בחנכה

השפע והבהירות שמוריד הבורא לישראל מתחלת מחנכה, כי עד חנכה הוא הושענא רבה שהוא גמר חתימה, הלכך ערב

מסגל לרפואה

ענין חנכה הוא שרש רפואה:

שבת מיהודה

רבי אברהם אייגר מלובלין זיע"א

נר ראשון של חנכה מסגל לרפואה

כיום ראשון דחנכה בודאי רפואה קרובה לבא לכל מיני מחלה רח"ל:

מחשבת נחום

רבי מנחם נחום מסנטקוזבה זיע"א

תקון לנשמות הנפטרים

מבאר בספרים הקדושים דבחנכה יש עליה ותקון לנשמות הנפטרים:

מכתב קדש

רבי ישרעאל מגור זיע"א

מים המסגלים לקלט קדשה וטהרה

בהתקרב ימי חנכה הימים המסגלים לקלט קדשה וטהרה, ומתגלים אורות גדולות, יעור הש"ת ופתח לבנו ויאיר עינינו בתורתו וישים בלבנו כו', והעקר שלא נטרד בעניני עולם הזה המפריעים לעבודות השם:

הדלקת הנרות

גליא רזיא

רבי אברהם מתלמידי האר"י הקדוש זיע"א

קדשת הנרות נשגבת והם רומזים לדברים רוחניים עליונים

תדע כי סוד אלו הנרות הם דברים נוראים, ורומזים לדברים עליונים רוחניים קדושים וטהורים, וכשם שמאירים למטה כך מאירים למעלה ומתעוררים שפע ואורה בעולם העליון כדי שישפיעו בעולם השכל. וכל נר ונר הוא מצוה בפני עצמה, ולכן תקנו בכל נר ונר ברכה בפני עצמה:

קב הישר

רבי צבי הירש קיינדנבר זיע"א

מעלת קדשת הנרות

וכל הנר הדלוק לדבר מצוה יש בו קדשה נפלאה גדולה אין שעור, ואלו היינו זוכים להשגות רוח הקדש, היינו מברכים ומבינים ומשיגים על ידי מצות הדלקת הנרות של מצוה, עתידות, דהנר של מצוה מתנבא כמו נביא המתנבא על פי ה' וכו':

נ"ח הוא ראשי תבות נ"ר ח'נפ"ה, ונגם ראשי תבות ח'שאת נ'עורים, שבחנכה יש תקון לכל הנשמות, אפלו אותם שפגמו מאד:

דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א

בחנכה אפשר לשוב אפילו על עברות שאין מועיל עליהם תשובה

נר חנכה הוא לרמו לקרב רחוקים מאד גם פן לקדשה, ואם פן יש בחנכה מקום לשוב אפילו על אותן עברות שאין להם תשובה ח"ו:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

אפילו המיואש ממצבו וכבר אינו מתעורר לעבודת ה' - יכול לזכות בימים האלה שיעוררוהו משמים

זה נשאר לדורות, בימים ההם בזמן הזה באה התעוררות בלב אנשים וכו', וכמו אז ששמדת להם בעת צרתם ודקא, כמו כן היום כל איש מצוק ומר נפש הרביץ תחת משא מלך וזו וכסיל ומצפה ומשתוקק להושע וכו', והוא כמתיאש בעיני עצמו לצאת מהמבוכה הזאת, בחשבו כי הרבה פעמים התחיל ולא עלה בידו לגמר, על פן אינו מאמין בעצמו שעודנו הבררה בידו והבחירה חפשית, ואם יקבל עליו מהיום לפרק ממנו על חשבונות הרבים אשר חשבו בני האדם, ולקבל עליו על מלכות שמים שלמה לכתב ידו להשילת, יעשה ויצליח, לאיש כזה באה היום התעוררות מלמעלה:

פלא יועץ

רבי מרדכי דב מהורונקסטייפעל זיע"א

ימי חנכה מסגלים להתגברות על התאוות

ויש בכח האדם לפעל בימים הללו שיהיה בנקל לו לקדש עצמו במתן לו:

קנן ישועה

רבי יהושע מריבטיץ זיע"א

פקידת עקרות

בחנכה יש מקום לפקדת עקרים ועקרות:

תורת אמת

רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זיע"א

יסוד יוסף

רבי יוסף יוסקא מדובנא זיע"א

בשמש יש קדשה גדולה דוגמת הכהן בבית המקדש

ובאמת קדשה גדולה יש בנרות שמדליקים הנקראים 'שמשים', שהנר זה המדליק הוא דוגמת הכהן המדליק נרות בבית המקדש, ודוגמת שרפי מעלה המדליקין בוצינין קדישין ונשמות קדושות למעלה שיאירו פני כסא כבודו ותברך:

זהירות מדבורי חול בעוד הנרות דולקים

ובהיות כי הנרות הם קדשה עליונה כנוכח, על פו מנהג המדקדקים לדקדק מאד אפלו בדבור שלא להרבות בדברים של חול בעוד שהנרות דולקים. וכל הנהיר במצוה זו פתקונה יזכה לתזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו ולראות הנרות דולקות ומאירות בבית המקדש אמן סלה:

אמרי פנחס

רבי פנחס מסוריץ זיע"א

הארת אור הגנוז

בחנכה בשעת הדלקת נרות יורד אור הגנוז:

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל זצחק מאלכסנדר זיע"א

קדשת כהן גדול מסייעת בהדלקה לכל החפץ להתקרב

בכל שנה ושנה כשמגיע זה הזמן, מופיע קדשת הכהן בהדלקה זו, וכל אחד מישראל החפץ באמת, אף אם הוא אחוז בסבך העונות ושחה לעפר נפשו, ויכל לזכות לתשובה שלמה, ולהרגיש קדשת הימים האלה להמשיך על עצמו ועל כללות ישראל נר מצוה ותורה אור, להאיר מתוך חשכה בכל ענינים ברוחניות ובגשמיות:

רזא דענבדא

רבי מאיר מקרעטשניף זיע"א

מלאכים ושרפים רועדים מהדלקת נר חנכה של פשוטי עם

כשכל אחד ואחד מישראל, אפלו פשוטי עם ממש, עושים בהרכות להדליק נר חנכה וישעשה נסים, מלאכים ושרפים רעדה יאחזו מזה, ולהבדיל החיצונים, פשרואים רק הסימנים, הינו השחרורית שגשאר על הכתל במקום שדלקו נרות חנכה, בורחים להם מפחד שנופל עליהם:

בינת ישׂראל

רבי ישׂראל מגראדזיסק זיע"א
בעת הדלקת הנרות יש להתבונן ולהתחזק באמונה ובטחון

ובשעת הדלקת נר חנכה, צריך האדם להתבונן בענין זה – לחזק את עצמו באמונה ובטחון בה, ולדבק בזה את לבו בה, וכלי ההתבוננות הוא אין תועלת בהתהלכה, וזהו נר חנכה מצוה להניחה בתוך עשרה, והינו בלב האדם פנימה, שהוא כלול מעשרה ספירות:

סגלת הנרות

זכרון שמואל

רבי שמואל שמר'הו מאוסטרובצה זיע"א
תקון חדשי טבת ושבת
אדמו"ר הרב המגיד מקאזניץ אמר, כי המביט על נרות חנכה, מתקן את החדשים טבת ושבת שנקראו עינים:

אמרות משה

רבי משה מקוברין זיע"א
תקון הברית

נרות חנכה הם תקונים לפגם הברית רח"ל, ומרמז רשעים ביד' יכולים להיות צדיקים, וטמאים ביד טהורים וכו':

בינת ישׂראל

רבי ישׂראל מגראדזיסק זיע"א

סגלת הנטה כנגד עצבות ומרה שחורה

מי שהוא בעצבות ומרה שחורה מפגעי הזמן הסובבים אותו, יכול להתחזק על ידי הסתכלות והתבוננות בנרות החנכה להביא שמחה בלבבו לבטח בחסדי ה':

תורה

מנהגי מן בעל החתם סופר

רבי משה סופר זיע"א

התמדה בתורה בימי החנכה

בחנכה הזהיר להתעסק בלמוד תורה הקדושה יותר מבשאר הימים וכו', והלמוד הוא ענין גדול בזמן הזה, כי אז נמסרו סודות התורה למשה רבנו עליו השלום:

חדושי הרי"ם

רבי יצחק מאיר מגור זיע"א

אחרי הדלקת הנרות צריכים ללמד

אחרי הדלקת הנרות צריכים ללמד תורה, כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו כב), וכונאי שהמצוה מאירה על אור התורה, ובקרט ששהמצוה הזאת היא מצוה המאירה ואיתא שפועלת להשגת התורה:

חלקת יהושע

רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א

חזק בלמוד התורה בטהרה בחנכה

זוהי מאי חנכה – מאי הלמוד של חנכה, דתנו רבנן – שיכולים ללמד ולהתפלל:

שופרא דישׂראל

רבי ישׂראל מבלוז'וב זיע"א

רבי מאמרים בספרי הקדש על חנכה תוצאה מהתגברות על חכמת יון וחספם להשכיח התורה

מה שאנו רואים בפנינו יששכר לאא"ז וצ"ל, ובשאר ספרים הקדושים, שעל ימי החנכה יש הרבה מאמרים וחדושי תורה, זה מתמת שמלכות יון הרשעה עמדה להשכיחם תורתך, וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום נתרבה אור התורה, והימים האלה נזכרים ונעשים בכל שנה ושנה:

זאת חנכה

רזא דעונבדא

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זיע"א

זאת חנכה הוא זווגו של שמיני עצרת

בשמיני עצרת כתיב בנסח התפלה 'החג הזה' וזאת חנכה הוא זווגו, 'הזה-זאת', ואז נגמר ברכת השפע וברכות וישועות לכל השנה:

אוצרות גאוני הדורות

חנה דוד

רבי דוד בערקאוויץ זצ"ל

טעם קריאת פרשת מקץ בשבת חנכה

שמעתי טעם על שפרשה זו מקץ חל תמיד בשבת חנכה, או בשבת ראשון של חנכה או בשבת שנייה, אבל לעולם חל פרשה זו בחנכה, משום דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, דגם חנכה היא ד'מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים, וגם חלום פרעה כף הנה, שהפרות הרעות וברקות הפשר תאכלנה את הפרות הנפות והבריאות, וכן השבלים הדקות תבלענה השבלים הבריאות והמלאות, וזה עצמו הראו לו משמא ליוסף צדיקא על ידי חלום פרעה, ומעשה אבות סימן לבנים.

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר. והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעיניה

באחו (מא א-ב)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמאיט זצ"ל

שכר החזקת תלמידי חכמים

אפשר רמז למה שאמרו ז"ל, שבשביל שישראל הם כפויי טובה ואינם זוכרים חסדי המקום וצער השכינה שעמקה בגלות, לכך גם הקב"ה שוכחם ח"ו בגלות, וכמו שכתוב (ירמיה ב ח) 'ותפשי התורה לא ידעוני והרעים פשעו בי'. וזהו שכתוב בשביל שולא זכר שר המשקים שהם תלמידי חכמים, את יוסף קודשא בריך הוא ושכינתיה, לכך גם הם וישכח ה"ו, רצונו

לומר וישכח ה"ו, קודשא בריך הוא ושכינתיה.

ואפשר אמר 'ותפשי התורה' ולא אמר ולומדי, רמז על המחזיקים, התופשים ביד התלמידי חכמים ללמד על ידי ממונם, וזהו שכתוב ולא זכר שר שהם העשירים, לא יזכרו המשקים שהם תלמידי חכמים שמשקים אותם התורה, גם 'המשקים' אותיות המקשים בפלפול התורה, לתת להם הממון כדי שיוסיפו בתורת ה' תמיד, וזהו את יוסף לשון הוספה, לכך וישכח אותם ה"ו, קודשא בריך הוא, שאינם רואים סימן ברכה, וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין צב.) כל שאינו מהנה תלמידי חכמים אינו רואה סימן ברכה לעולם שנאמר (איוב כ כא) 'אין שריד לאכלו על פן לא יחיל טובו'.

ואני מזכיר שחטאתי בשוגג ולא הייתי חייב כלל, ומכל מקום נתן פרעה אותי במשמר יצן שהיה ענין ריתחא עבור שר האופים.

וזהו שאמר חטאי אני מזכיר שהייתי שוגג, ומכל מקום יצן פרעה קצה על עבדיו ויתן אותי במשמר אתי ואת שר האופים, ובזה מושב כפל לשון 'אותי' שאמר פעמים.

ויאמר פרעה אל יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתור אותו. ויצן יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה

(מא טו-טז)

לקוטי חבר בן חיים

רבי חזקיה פייבל פלוט זצ"ל

כחו של יוסף לפתור חלומות אף בלי לשמע מעשה החלום

נאמר לי בשם הרב המנוח מו"ה שמעון ווינר שהיה אב"ד בלאשברין, כי יש שני מיני פותרי חלומות, האחד בחכמה, ולזה צריך להודיע החלום, כמו שאמר חכמי כשדים לנבוכדנצר. והשני ברוח הקדש, ולזה אפלו החלום אין צריך להודיע כמו בדניאל.

והנה פרעה חשב כי יוסף פותר חלומות בחכמתו, ולזה אמר שמעתי עליך תשמע חלום לפתור אתו, צריך שתשמע החלום. אמנם יוסף שידע בעצמו כי לא מחכמתו, אמר לאמר בלעדי, להגיד החלום אתה צריך לאחרים בלעדי, אבל אצלי האלקים יענה את שלום פרעה ואינך צריך להודיע אפלו החלום.

ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עשה הגיד לפרעה

(מא כה)

שנות חיים

רבי חיים חזן זצ"ל

ה' גלה ליוסף ששני חלומות פרעה הם חלום אחד

מוכא ב'מדרש שמואל' (יד, א), על הפסוק "כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים" (עמוס ג, ז), זה יוסף, [שנאמר] "ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא".

ויש להבין, מדוע המדרש הביא ראיה שה' גלה את סודו ליוסף, ממה שאמר הפסוק "ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא", שמשמע שכל מה שה' גלה

ולמה לא נאמר 'והנה חלומות' בלשון רבים כי הוא ראה שתי חלומות, אלא מפני שאין בחלום הראשון ממש כיון שהיה שלא על ידי הרהור.

שימו אברהם

רבי אברהם ביתאן זצ"ל

חלום שחזור על עצמו פעמים סימן שהוא עתיד להתגשם

יש לדקדק, מדוע רק בחלום השני שחלם פרעה על השבילים כתוב "והנה חלום", ואלו בחלום הראשון שחלם על הפרות לא כתוב "והנה חלום".

ויובן, בהקדים את הגמ' בבבב"ב (נה:), 'אמר רבי יוחנן, שלושה חלומות מתקיימים, חלום של שחרית וחלום שחלם לו חברו וחלום שנפתר בתוך חלום, ויש אומר אף חלום שנשנה (פעמים), שנאמר "ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו" (בראשית מא, לב).

מעשה יובן, כיון שהסימן לחלום אמתי הוא שהחלום חוזר על עצמו פעמים, לכן בפעם הראשונה שחלם פרעה על שבע הפרות, עדין לא נכתב "והנה חלום", כיון שעדין לא מכרח שהוא חלום אמתי, אולם אחרי שחלם פרעה על שבע השבילים, כבר מוכח שהחלום הוא חלום אמתי, ולכן כתוב עליו "והנה חלום", שפרושו 'החלום אמתי' והוא עתיד להתגשם. ואף על פי שהם שני חלומות שונים, עם זאת, מכיון שלשניהם אותה משמעות הרי שהם נחשבים לחלום אחד, כמו שאמר יוסף "שבע פרות הטבת שבע שנים הנה ושבע השבילים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד הוא" (שם, כו). (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וידבר שר המשקים את פרעה לאמר את חטאי אני מזכיר היום. פרעה קצה על עבדיו ויתן אותי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האופים

(מא טו-טז)

יפח לקץ

רבי ישׂאל דוד יפה זצ"ל

מאסרו של שר המשקים מחמת הכעס על שר האופים

הנה מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיע, ואמרין במגנחות (מא) דבעדין ריתחא מעגשין על דבר דלא מעגשין בזמן אחר. והנה כי בן אמר שר המשקים, את חטאי אני מזכיר, כלומר חטא הוא שוגג,

עד שיהי מקץ שנתים ימים, רצונו לומר שעברו כמה שנים ולא ראו ברכה בשביל שאינם מהנים תלמידי חכמים, אז נזכרו לחזור בתשובה להנות תלמידי חכמים והסירו קשי ערפם, וזהו ופרעה חלם, רצונו לומר וקשי ערף שאינו רוצה לתן ממונו לתלמידי חכמים, חלום - נתרפה לקשיות ערפו.

והנה הוא עמד על, ראשי תבות עתה להחזיק, היאור שהוא ת"ת, ואז באה לו ברכה בממונו מספת היאור שהוא תלמידי חכמים, וזהו מן היאור עלת שבע פרות רמז על רבוי השפע, כמו 'והחזיקו שבע' (ישעיה ד א) פנודע. יפות מראה סימן הוא לימי שבע, שהפריות שהם המחזיקים נראות יפות זו לזו, המחזיקים עם התלמידי חכמים, ותרעניה רצונו לומר ועל ידי זה ותרעניה תלמידי חכמים באחו, הוא בית המדרש, כיון שמצאו פרנסתן.

ותבלענה השבילים הדקות את שבע השבילים הבריאות והמלאות וימז פרעה והנה חלום

(מא ז)

פרת יוסף

רבי יוסף יעקב מבריסק זצ"ל

חלומה הראשון של פרעה לא נחשב לחלום

וקשה למה אמר הפתוח בחלום השני 'והנה חלום', ובחלום הראשון כתיב 'ויקץ פרעה' ולא כתיב 'והנה חלום'. ושמעתי על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות נה:) אין מראין לאדם אלא מהרהורא דלבא, תדע שאין מראין לאדם מעיילן פילא בקופא דמחטי. נמצא כשורואה אדם בחלום איזה דבר תימא מה שאי אפשר לאדם להרהר בזה, זה החלום אינו כלום, כי אין מראין לאדם אלא מהרהורא דלבא.

והשתא אתא שפיר, שעל החלום הראשון לא יוכל לכתב 'והנה חלום',

הלא זה היה דבר תמה שפרה אחת תבלע פרה אחרת, ובודאי שלא הרהר פרעה מעולם בזה, אם בן אין זה החלום מהרהורא דלבא ואין בו ממש. מה שאין בן בחלום השני שפיר הרהר פרעה על החלום הראשון, נמצא שחלום השני היה מהרהורא דלבא מה שהרהר על החלום הראשון, לכן נאמר בחלום השני 'והנה חלום'.

וזה שפרש רש"י 'ונשלם החלום', רצה לומר החלום השני שהיה על ידי הרהור של הראשון, ועל ידי אותו הרהור נשלם החלום השני ויש בו ממש. לכן נאמר בפסוק 'והנה חלום' בלשון יחיד,

ויהיה חזק כשבע בן בכרי. וטעם הדבר שאינם יכולים למסור אחד כדי שינצלו השאר, משום דיוכל לומר הנמסר מאי חזית דדמא דידך סומק טפי וכו'.

שמעינו מיהא שאף אם היו כלם רשעים וחסידים, אינם יכולים למסור אחד, דשיקף גם בן בהו האי טעמא דמאי חזית וכו', ואם בן יוסף הצדיק אמר זאת עשו שהם מרצונם ימסרו אחד, ואז הם השיבו ואמרו אבל אשמים אנחנו, כלומר שכלם הם במדה אחת וכלם חסידים, ולכן אינם יכולים לברר אחד למסור אותו, שכל אחד ואחד יכול לומר מאי חזית וכו'.

וכסף משנה קחו בידכם (מג עב)

אפסי ארץ

רבי ישראל אפרים פיטל סופר זצ"ל

מעלת השתיקה

יש לפרש דהנה יעקב אבינו אמר למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אח ואמרו וכו'. והנה יעקב אבינו תלה סבת בקשת יוסף את בנימין על פי דבריהם, הוא ביון שאמרו שיש להם עוד אח על בן בקש אותו, וכמו שאמרו בגמרא (מגילה יח.) מלה בסלע משתוקא בתרין -אם תרצה לקנות הדבור בסלע, תקנה השתיקה בשמים. רש"י, ואלו היו שותקים לא היה מבקש אותו.

וזה שאמר להם **וכסף משנה קחו בידכם**, הינו כי מעתה הנהו ויהיה הדבור בידכם וברשותכם, והוא 'כסף משנה', משתוקא בתרין.

יכול היה לפתור מדעתו ששני החלומות, על הפרות ועל השבלים, הם חלום אחד, והוא שגלה לו שהוא חלום אחד. מה שאין בן בשאר הפסוקים המדברים על פתרון החלומות, אין הוכחה שה' גלה זאת ליוסף, שהרי הפתרון עצמו היה פשוט וברור. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויאמר אלהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו את האלהים אני ירא. אם כנים אתם אחיכם אחד יאסר בבית משמרכם וגו'. ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו (מב יח-כא)

פרי עץ חיים

בשם רבי דוד מילדולה זצ"ל

לא היו רשאים השבטים למסור אחד מהם לתפיסת מאסר

שמעתי מהחכם השלם המגיה כמוהרד"ם נר"ו פרוש נכון גם בן על הפסוקים הנזכרים לעיל, והוא הנמשך דיש לדקדק איך אמר יוסף לאחיו 'זאת עשו' ותלה הדבר ברשותם, כיון שהיה יכלת בידו לקח אחד מהם. ועוד קשה למה כשאספו כלם למשמר לא התודו חטאתם, ועכשו שאמר לאסור להם אחד מהם התודו חטאתם ואמרו 'אבל אשמים אנחנו' וכו'.

ותרץ החכם הנ"ל על זה, שיוסף הצדיק ע"ה כדי לנסותם שאל מאצלם שימסרו בידו אחד היותר חזק שבהם, וקימא לן (ירושלמי תרומות פ"ח ה"ד) גוי אחד שאמר לעשרה תנו מכס אחד, כלם יתרגו ולא יתנו, אלא אם בן יחדוהו

ליוסף, הוא ששני החלומות שחלם פרעה הם חלום אחד. ולמה לא הביא פסוקים אחרים שבהם מובא הפתרון שפתר יוסף.

ויובן, בהקדים את המדרש (כ"ד פט. ו) עה"פ "בקש לץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל" (משלי יד, ו), "בקש לץ חכמה ואין" זה חכמי פרעה, "ודעת לנבון נקל" זה יוסף. וכתבו המפרשים (ע"י רבינו בחיי בראשית מא, ה), שפתרון החלומות של פרעה, היה דבר פשוט וברור, שהרי פרות הם סימן לחרישה, ושבלים הם סימן לקצירה, וזה רומז לשבע שנים של שבע, ושבע שנים של רעב. אף חכמי פרעה חשבו שיש בחלום חכמה גבוהה, ולכן לא פשוטו כפשוטו, אלא שיליד שבע בנות ויקבר שבע בנות, ושיקבש שבע מלכיות, ושבע מלכיות ימרו בו (כמבואר במדרש שם), מה שאין בן יוסף פתר בדרך פשוטה. ומה שחשבו וטעו חכמי פרעה, היה מאת ה', כדי לתת גדלה ליוסף.

אמנם, מאחר שפרעה חלם שני חלומות, שבכל אחד מהם נרמז שיהיו שבע שנות רעב ושבע שנות שבע, היה הפתרון צריך להיות, שיהיו שבע שנים של שבע, ושבע שנים של רעב, ושוב, שבע שנים של שבע, ושבע שנים של רעב. אף ה' גלה ליוסף, ששני החלומות הם חלום אחד, ולכן פתרונו היה שיהיו רק שבע שנים של שבע, ושבע שנים של רעב.

ומעתה, יובן מה שהביא המדרש ראיה לכך שה' גלה ליוסף את פתרון החלום, מהפסוק 'ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא'. פי אכן יוסף לא

חנוכה

תולדות נ"ח

רבי נפתלי חיים גאטמאן זצ"ל

הגם ביום הראשון היה סמוי מן העין

ונראה לי עוד לתרץ למה קבעו שמונה ימים, הלא ליום אחד היה בו כדי להדליק, והוא קושית הבית יוסף ז"ל. ונראה לי דהנה יש לחקר מפני מה אתרחש פך שהיה להדליק על יום אחד בשלמות ולא פחות מעט, הלא היה זה מן השמים שיאשר פך אחד, ודאי טעם יש בו.

אלא דזה ידוע דאין הכרחה שורה אלא על דבר הסמוי מן העין, ואם בן אם היה בפך פחות מלהדליק על יום אחד, היה צריכין תכף לחשב שאי אפשר

היה בו אלא להדליק יום אחד פונתם דהפך הנה אף בעת שהיה מלא לא היה בו שעור רק הדלקת יום אחד, וכעת היה ריקן, ועין שם שתריך בזה הרבה דקדוקים.

ולפי זה מתרץ קושית הבית יוסף על הגם של יום ראשון, שגם ביום הראשון היה נס מה שנתמלא הפך הריק בשמן. וזהו שאמר 'ומנותר קנקנים' הינו ממה שנושאר מקנקנים, כלומר מקנקן ריק וחסר שמן נעשה נס לשושנים, ולכן 'בני בינה ימי שמונה קבעו', כי גם ביום הראשון היה נס שנתמלא הקנקן הריק.

ידי הלוי

רבי יוסף דב יונגרייז זצ"ל

הגם של היום הראשון שנתמלא הפך הריק בשמן

יש לפרש על פי מה שראיתי בספר דברי שלמה (מהרה"ג רבי שלמה מעהר אבדוק" בראיוולוב, בחידושים לחנוכה כו.) שדקדק בלשון הגמרא בשבת (כא): 'ולא מצאו אלא פך אחד של שמן וכו', דתבת 'של' נראה מיתר, וכתב לפרש דיש לומר שלא מצאו אלא פך ריק שפעם היה בתוכה שמן, ונעשה נס ונתמלא שמן.

ולפי זה מדקדק מאד הלשון 'פך של שמן', כלומר שהיה בו שמן אבל עכשו היא ריק, ומה דקאמר הש"ס שלא

גם בשביל חשיבות תורה שבעל פה שזה הוא תכלית הכהנים, שאלו תורה שבכתב זיל קרי בי רב הוא וכל אדם לומד בבי רב, אבל הקבלה מתורה שבעל פה היא שנמסרה לכהנים.

וזה הענין נראה בחנפה, שנעשה הגס בשמן על ידי שנטמאו כל השמנים, וכתב הפרי חדש שלא מצינו טמאה לגוי, אלא מדרבנן הם כזבים, ולהראות שחביבים דברי סופרים עשה הקב"ה גס הזה, ולכך לא נתן זה הגס לפתח, דתורה שבעל פה אי אתה רשאי לאמרה בכתב, עכ"ד.

ואתי שפיר לפי שרצו להשפיע התורה, ואחר כך טהרו את מקדשך שהיה רק טמאה דרבנן, לכך הגס זה שהיה על ענין רוחני תקנו להודות ולהלל, וזו וקבעו שמונת מי חנפה אלו דיקא להודות ולהלל, מה שאין כן בפורים שהגס נעשה לגופן של ישראל לכך תקנו משתה ושמחה.

להודות ולא משתה ושמחה כפורים. **ויש** לומר דמין מהר"ם שיק וצ"ל פרש מאמרם ו"ל (יומא כט.) למה נמשלה אסתר לאילת השחר, מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הנסים. ופריד, והאיפא חנכה, ומשני נתן לפתח, ונתנה לא נתן לפתח, וצריך טעם למה לא נתן לפתח.

ונראה דגס חנפה משנה מגס פורים, שפפורים נראה חשיבות ישראל, שזרע ישראל לא ימוש מלהיות בעולם, ולכן סבב השי"ת אז ישועה לישראל, אבל בגס חנפה הראה הקב"ה חשיבות התורה, ונעשו נסים כדי שייכלו ללמד ולקיים תורה הקדושה, ולכן נעשה הגס על ידי כהנים, שבהם נאמר (דברים לג ט) יורו משפטיו ליעקב ותורתך לישראל.

ולא בשביל תורה שבכתב בלבד, אלא

להדליק על יום אחד רק אם יבוא הברכה, ולא היה הברכה שורה מחמת שלא היה סמוי מן העין.

אבל עכשו שהיה להדליק על יום אחד לא היה חושבין כלום, רק עשו את שלהם והדליקו על יום אחד והיה סמוי מן העין, על פן היה הברכה שורה, ואם כן שפיר היה הגס ביום ראשון במה שהיה להדליק על יום אחד שלם.

כהיום תמצאון

רבי שאול בראך זצ"ל

הגס של חנכה היה כדי להראות חשיבות ומעלת תורה שבעל פה

בנסח הודאה: וטהרו את מקדשך והדליקו גרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת מי חנפה אלו להודות ולהלל. צריך באור דיוק תבת אלו, וגם לתת טעם למה קבעו

מעשי צדיקים

הזמן דבר אל לבו עד שהוא גלה לפניו את כל מצוקת לבבו הנקבא, אמר לו החסיד הזקן, אל תדאג דאגת מחר, תבוא אתנו להסתופף בצל רבנו הרה"ק **רבי אברהם מסטרעטין** זיע"א לשבת חנכה הקרובה, ואצלו בודאי תפקד בדבר ישועה ורחמים".

האברך עשה כעצתו ונסע לסטרעטין לשבת חנכה, במוצאי יום מנוחה נכנס אל הקדש פנימה ושפך לפניו את צרת נפשו, שהרופא הממחה מלמברג יעץ לו לנסע לקרעניץ ואין פותחים שערי המרחצאות עד חדש מאי.

בשמע רבנו את דבריו אמר לו, "כבר אמרו חז"ל (שבת כא) 'מאי חנכה', תסע לביתך, ותושע בזרע של קימא", כשמע האברך את דברי הרבי שנאמרו בלהט קדש, הרגיש בקרבו שנהפך פתאום לאיש אחר.

בהיות שמוצאו ממדינת רוסיה בה היה דרכם של רבים מהצדיקים לבקש סכום קצוב כפדיון נפש כדי לפעול ישועה, הוא עמד ושאל, "קבע נא רבנו סכום כסף", אך הרבי שלא היה דרכו בזאת התחמק ואמר, "תן כמה שאתה רוצה".

משהתעקש האברך ואמר שהרבי יקבע לו סכום כסף, עצם הרבי עיניו לכמה רגעים ואמר לו, "תקבל עליך שאם יולד בו זכר, תצום כל חייך ביום

והם יעצו לו לנסע לרופא ממחה בעיר למברג היא לבוב.

נסע האברך בדרך ארפה עד שהגיע למברג בה בקר אצל הרופא הממחה, והוא יעץ לו להתרחץ במעיינות הישועה שבעיר המרפא קרעניץ, אך דא עקא, היה זה בימות החורף, באמצע ימי חנכה, ושערי המרחץ בקרעניץ סגורים בימות החורף עד חדש מאי שבתחלת הקיץ.

בשמע האברך את דברי הרופא, נפל רוחו בקרבו והיה אובד עצות, עליו להמתין חמשה חודשים מחנכה עד חדש מאי אז יפתחו שערי קרעניץ, ואיך ישא פנים בחזורו לביתו ללא תרופה, הרי בודאי יצוה עליו חותנו לגרש את אשתו.

הוא הסתובב ברחובות למברג ודאגתו בלבבו, 'מאין יבא עזרי', פתאום הגיע לאזינו קול שירה וזמרה, הוא הלך אחר הקול עד שנכנס לקלויז דחסידי סטרעטין, שם פגש חבורת חסידים ואנשי מעשה היושבים בצותא חדא בסעודה לכבוד חנכה, ופיהם מלא שירה ורנה.

מגדל מרירת לבבו לא התישב בין החסידים ורק הסתובב בקלויז אנה ואנה, עד שנגש אליו אחד מזקני החסידים ואמר לו, מדוע נפלו פניך, הרי אנו עומדים בימי הלל ושמחה, תשתתף גם אתה במסבת החסידים.

ראית הנרות מביאה שמחה
שמעתי מהרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א שספר בשם הרה"ק **האיהב** ישראל מאפטא זיע"א, שפעם הונא לפניו אדם שרחמנא לצלן נפל למרה שחרה, והרבי צוה עליו שייסתכל בגרות חנכה בשעה שהם דולקים, למחרת כשקם האיש משנתו, נהפך והיה לאיש אחר בריא ושמח.

והענין בזה משום שטבע האור הגשמי הפשוט הוא להעליז דעתו של האדם, וכשהאור הוא גם אור רוחני, אור של מצוה, בודאי שיש בכחו לשמח את לב האדם בכל הענינים, ובפרט גר חנכה שהמצוה הזו התחדשה לנו בגלות, כחה גדול הרבה יותר. (בינת ישראל)

מאי חנכה

באחת מערי רוסיה דר אברך מפלג בתורה ויראת שמים, אשר בימי בחרותו הלך שמו לפניו ככלי מחזיק ברכה, עד שבא בקשר השדוכין עם בת גביר שהכניסו לביתו וספק לו את כל צרכיו, כשהוא יושב בשלוחה באהלה של תורה. **ברבות** השנים פתח לו חותנו בית חנות, וזרחה עליו שמש ההצלחה, שנים חלפו ועברו וכבר עמדו הזוג כעשר שנים לאחר נשואיהם, אך עדין לא נפקדו בזרע של קימא, הוא החל לדרש ברופאים,

הקדושות כדרכו בקדש, במקום היה דוחקא דצבורא והחם היה גדול, עד שלפתע נפל בנו הרה"ק רבי ברוך מגורליץ זיע"א והתעלף, ונעשה צעקה גדולה.

שאל הדברי חיים לפשר הצעקה ואמרו לו שבנו הרב מגורליץ התעלף, והוא המשיך במחשבותיו כמקדם בעבודתו בקדש ולא שאל אודות בנו, החסידים הביאו יין וחמץ ורחצו את הרב מגורליץ, והשכיבוהו על ספה שעמדה במקום עד שהוטב לו מעט.

אחר כלות החצי שעה כשהלך הרבי לשלחנו, עבר סמוך לספה בה שכב בנו הרב, והקהל פנו לו מקום שיוכל לעבר עד הספה, כי חשבו שעל כל פנים עתה ישאל על בנו אם הוטב לו, אך הוא עבר ליד הספה ולא עצר ולא שאל מאומה, רק הלך אל השלחן וצוה כהרגלו לזמר שיר המעלות ואמר תורה.

בתוך כף הוטב לרב מגורליץ, וכשחלק הדברי חיים י"ש לקהל, הוא התקרב לשלחו ונתנו לו כסא לשבת, כי היה עדין חלש. כשהתישב סמוך לאביו, שאלו הדברי חיים האם עשה תחלה תשובה, כי לפני שמתעלפים צריך לעשות תשובה, כשהוא מספר על עצמו, "אני התעלפתי פעם אחת, ועשיתי תשובה על כל מחשבה". (כל הכתוב לחיים - דרני חיים)

פרשת מקץ

הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו (מא לח)

מגדולי חסידיו צאנו היה החסיד רבי יוסף לייב כהנא מתושבי סיגעט, אדם קדוש ובעל מדרגה. הרה"ק השפע חיים זיע"א ספר כי שמע בשם זקנו הרה"ק הייטב לב זיע"א, שרבי יוסף לייב היה זוכה לראות את רבו הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א בהקיצ.

הוא לא היה מפר כרב אלא כ"בעל הבית" מן המניין, בעוד אשתו שולחת ידה במסחר, הם היו מלוים מעות לנכרים ומצאו את פרנסתם בשפע רב, ואף היה בידם כדי לחלק צדקה ביד רחבה.

רבי יוסף לייב יושב היה בבית המדרש כל שעות היממה ושם אף היה לשו, כאשר בכל השבוע לא יצא מבית המדרש, רק בשבת הלך לביתו לסעודת שבת, ואז היה מזמין כשמונים אורחים לסעד על שלחנו.

שאנו נלחמים, על כף שבכל המצבים הקשים ביותר כשהטמאה מאימת להשתלט ולכבש הכל, היהודים אינם נכנעים אלא נלחמים בעז על יהדותם. (הרב מפונזבו)

לא ראינו שנה בעינינו

סדרי ההנהגה בימי החנכה במחצת הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א היו כמו בחג הסוכות, בכל שמונת הימים הרבי לבש בגדי שבת, נגש לפני התבה בהלל, ובכל יום יוצא לשתי סעודות עם הקהל, ביום סעודת בשר ובלילה סעודת חלב, בסעודת היום העמידו הקהל יין, ובסעודת הלילה מי דבש.

במסך כל שמונת הימים כמעט לא ראו החסידים שנה בעיניהם, כי הרבי היה נגש להלל במתינות יתרה, אחר היה אוכל סעודה שנמשכה שעות ארוכות, אחר מנחה המתינו הקהל עד שהרבי יצא מתדרו לבית המדרש להתפלל מעריב.

משם היו הכל ממהרים לבית הרבי להשתתף בעת הדלקת הנרות, אך לזה לא היו כל העתים שוות, לפעמים היו מתפללים מעריב בשעה שבע בערב, לפעמים בשעה תשע, והרבה פעמים רק בשעה עשר, ולפעמים הרבי היה מזליק גר חנכה קדם מעריב, ומשתהה אחר כף כשעה עד התפלה.

ההדלקה הייתה נמשכת שתיים או שלש שעות, ופעמים רבות הרבי הלך למקוה לטבל קדם ההדלקה ואחר המקוה השתהה עוד כמחצית שעה עד ההדלקה, אחר הדלקת הנרות, היה הרבי יושב סמוך לנרות חצי שעה ויותר.

משם היה הרבי מתישב על שלחנו ומצוה לזמר שני מזמורי שיר המעלות, ואז היה אומר תורה במשך שעה לערך, אחד מהקהל היה מעמיד י"ש והרבי היה מחלק ונותן לחיים, וזה הסתיים לרב בחצות הלילה, אז הלך לחדרו ללמוד, והקהל נפוצו מעט זה בכה וזה בכה.

בערך שעה אחרי כן התחילו להתאסף ולהכין עצמם לסעודת החלב, הרבי היה אוכל עם הקהל ביחד, העמידו מי דבש, והרבי היה מחלק ונותן לחיים כשהוא מדבר הרבה עם הקהל, כמוזבן ממילא שכמעט לא היה פנאי לישן.

פעם ארע אחר ההדלקה בעת שהרבי ישב אצל הנרות תפוש במחשבותיו

הלדתו במשך מעת לעת שלם, האברך קבל עצמו ללא עוררין, ושב לביתו מלא התחזקות.

מדברי הרבי לא נפל מאומה ארצה, הוא זכה להפקד בנו זכר שגולד בעצומו של יום הכפורים, והאברך אכן צם בכל ימי חייו מדי שנה בשנה ביום הלדת בנו ככל בני ישראל, במשך מעת לעת שלם. (זקניד ויאמרו לו)

ימי שמחה והלל

בקט הרה"ק הלב שמחה זיע"א לזרז את אחד האברכים הסרים למשמעתו ואמר לו, "עליך להיות בשמחה", בקט האברך לדעת ולהבין את דבריו הקדושים ושאל, "שמחה זו מה טיבה, איך מגיעים אליה".

ענה הרבי, כאשר לומדים מתפללים ושומרים את כל האיברים בקדשה ובטהרה, אז רוקדים בחוצות מרב שמחה, בכך גם תרץ את דברי הרמב"ם בהלכות חנכה (פ"ג א), 'התקינו חכמים שיהיו שמונת הימים הללו ימי שמחה והלל'. (לבס טל יטראל)

על הנסים ועל הנפלאות ועל המלחמות

באחד מימי חנכה תשכ"ו, הזמן ראש ישיבת פוניבז' רבי יוסף שלמה בהנמן זצ"ל למושב 'סודות' בנחל שורק, כדי להשתתף בשמחת חגכת הבית של בית הפנסת המקומי.

בעת שנתפכד הרב לשאת דברי ברכה לכבוד המארגע, שלב בדבריו רעיונות מענייני דיומא והסביר בין השאר את גסח ההודיה שאומרים בתפלה ובברכת המזון, 'על הנסים ועל הנפלאות ועל המלחמות'.

הרב שאל בפליאה כאיש משתומם, מדוע אנו מודים על המלחמות, הכי אוהבי מדון אנחנו ועל תרנגו נחיה, ששמחים כביכול על שזמן לנו ה' מלחמות, הכי אינו מתאים יותר שגודה על הנפחונות שבהם מגרנו את האויב.

והוא השיב, "להודות על הנפחון עדין מקדם מדי, הלא המלחמה ביננים הייתה מלחמה רוחנית שהיא מלחמת הקדשה נגד הטמאה, הנפחון הסופי לא היה לפני שביא משיח צדקנו.

בינתיים רק מודים אנו על עצם הדבר

לספר על כך ופרסמתי הדבר, בגלל שהתגאיתי בכך". (בנל נפטך)

יוסף הוא השליט על הארץ הוא המטביר לכל עם הארץ (מב ו)

בשנת תרח"צ הגיע הרה"ק **הש"פ** חיים זיע"א לבקר בעיר רודניק את אמו האלמנה, ובאותה הזדמנות השמיע דרשה ארצה בבית הכנסת העירוני הגדול לרגל מותו של שליט פולין המרשאל יוזף פילסודסקי, כפי שעשו אז כל הרבנים בקהלות הקדש בהתאם להוראת חז"ל לדרש בשלומה של מלכות.

הוא נעתר בכך לבקשת איש בריתו רבי אברהם געצל שפי, שפרסם בצבור ללא ידיעתו כי הרב ישמיע הספד ביום פלוני בשעה פלונית, ואף הזמין למעמד זה את באי כח הרשיות ומושל המחוז, שהופיעו ביצוג רשמי מפאר ומשמר כבוד.

מספר כי רק שעה קלה לפני פתיחת הטקס בא אליו רבי אברהם געצל והזמינו לדרש, בנמוק שהדבר יגרם טובה ליהודים, כשיודע לאנשי השררה בחלונות הגבוהים כי הרב מבית צאנז משתתף באבל הכללי של המלוכה.

הדבר לא נעם לו ביותר, אבל רבי אברהם געצל הודיע לו שהקהל כבר מתאסף בשעה זו בבית הכנסת ואי אפשר לשנות את התכנית, הוא השיב בחיוך כי אין לו משג בנוגע לאישיותו של המרשאל פילסודסקי, מי היה האיש ומה טיבו, כיצד יוכל אפוא להספידו.

מהר רבי אברהם געצל והגיש לפניו את העתון היידישאי החרדי "טאגבלאט וורשה", שהודיע על מותו בכותרת ראשית עם פרוט ביוגרפי מלא של קורות חייו, למען יוכל להתעדכן בעניינים הנחוצים לצורך הדרשה.

הרבי העיף על הכותרת מבט חפוז ומרפרף בעלמא והסתפק בכך, "די לי", אמר לרבי אברהם געצל ויצא מיד לדרש, לבסוף התברר כי עינו צדה כשהסתכל בעתון את שמו הפרטי של המרשאל, "יוזף", הוא יוסף, וזה הספיק עבורו.

הוא דרש בפני הקהל והנציגים הרשמיים דרשה מיחדת במשך יותר משעתיים, כשדבריו קשורים על הפסוק 'יוסף הוא השליט', לבו היה לשמים ודבוריו החוצבים נסבו כלם על יוסף הצדיק ומדת היסוד, אך אנשי השררה בטוחים היו שכונתו לשליט יוזף פילסודסקי. (לפי האט)

ספר השפע חיים כי הוא שמע מאדם שנכח במעמד ההספד שנשא הייטב לב על רבי יוסף לייב, שהוא דרש עליו את הפתוב 'הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו', כי בכל דור יש צדיקים מפרסמים, קדושי עליון וראשי עם בעלי רוח הקדש, אבל אדם שיתנהג כאיש פשוט לכל דבר, ובפנימיותו יהיה צדיק נשגב קדוש עליון, זה דבר נדיר.

זה אשר אמר פרעה, אמנם ישנם מכשפים וחרטמים גדולים כבלעם הרשע והדומים לו, אולם הם מפרסמים לכל, אבל, 'הנמצא כזה איש', פשוט שבפשוטים שהיה עבד אצל פוטיפר, 'אשר רוח אלקים בו', זה כבר מדרגה גבוהה ביותר. (דרשות טפע חיים נח תש"מ)

ויאמר יעקב לבניו למה תתראו (מב א) ברטי", למה תראו עצמכם בפני בני ישמעאל ובני עשו פאלו אתם שבעים, כי באותה שעה עדין היה להם תבואה.

ספר רבי נתן **צבי פינקל** זצ"ל על תהליך רכישת הקרקע עליה עומד כיום בית מדרש 'פרידמן' של ישיבת מיר, הוא רכש קרקע טרם הצליח להשיג עליה כל תרומה, והעסקנים שסיעו לו במלאכת הקדש, לא היו מוצאים מכף שהוא נגש לבנות בלא שיש בידו את המעות הדרושים עבורה.

גם כשנסע לחוץ לארץ לדינר שערכה הישיבה, ודבר עם נדיבים שיתרמו לקנית הקרקע, לא קבל מהם תשובה, והנה קרוב לזמן שהיה עליו לשלם תשלום גדול, התקשרו אליו מהמשרד בארצות הברית ובשרו שאחד הנגידים שדבר עמם, מסכים לתרום סכום נכבד שיקסה את כל הבנייה.

מיד כשקבל את הבשורה, התקשר רבי נתן צבי לכמה מעמיתיו בהנהלת הישיבה וספר להם בהתרגשות ובשמחה על התרומה הגדולה, אך לאחר מספר ימים התברר שהנדיב יכול לתת את התרומה רק בתשלומים, ושוב נפל העל הכבד לפי שעה, על צנארו.

אמר רבי נתן צבי לבחורים, 'ברוך השם, גם בתשלומים זה חסד גדול מהקב"ה, אולם תדעו שהסבה שלא קבלתי את התרומה בתשלום אחד, מה שבודאי היה מקל עלי מאד, מפני שהתקשרתי לאנשים

אחר הסעודה היה החסיד חוזר לבית המדרש ללמוד כל הלילה, עד שנפל מחלשה ואז היה נשכב על פסא של אליהו שעמד בבית המדרש, אשר שמש לו כמטה שלושים וחמש שנים ברציפות בשבתות ובימות החל.

משהזמין רבי יוסף לייב והתקשה לנהל את מסחרו, החלו עסקיו להתמוטט עד שלא היה מסגל להמשיך לחלק צדקה ברחבות כדרכו ולהאכיל אורחים על שלחנו, הוא לא ידע לשית עצות בנפשו פדת מה לעשות, איך אחרי חמשים שנה שמחלק ברחבות, יפסיק מהנהגתו.

לכסוף עלה ברעיונו שאין לו עצה מלבד לעלות לארץ ישראל, בה יהיה ממעות החלקה כשאר דרי ארץ הקדש, אך כחסיד נאמן הוא לא יעשה זאת ללא נטילת רשות מרבו הדברי חיים, והוא קם נסע לרבי לצאנז.

כשהגיע לצאנז הוא פגש בדברי חיים כשהוא לוקח בידו את הספל לטל ידיו לסעודה, בראותו את רבי יוסף לייב הושיט לו הרבי ידו לשלום, ודרכו של רבי יוסף לייב במשך ארבעים השנים שנסע לצאנז שלא היה שואל בפיו מאומה, והרבי היה עונה לו מעצמו על כל מבקשו.

גם עכשו פתח הדברי חיים ואמר, "רבי יוסף לייב חושב שאי אפשר לעבד את השי"ת רק בארץ ישראל, הוא לא יודע שהיכן שיהודי נמצא ומקדש ומטהר ארבע אמות של הלכה, הוא זוכה לבחינת ארץ ישראל".

את המשך המעשה ספר הרה"ק מנאסויד זיע"א, כנזכר לעיל פרנסתו של רבי יוסף לייב היתה מהלואת מעות לגויי העיר, כמה שבועות אחר שחזר מצאנז כשנגמרו המעות מכיסו, נגש אליו גוי ואמר, "הער כהנא, נזכרתי שאני חיב לך עשרים רייניש".

כשישוב אזלה פרוטה מן הכיס, הגיע גוי אחר והביא לו חמשים רייניש, כך כל מספר שבועות כשתם הכסף, הגיע ערל והביא לו כסף שהיה בו כדי חייו וכדי חלקה לצדקה למשך השבועות הבאים, עד שהגיע גוי אחר. רבי יוסף לייב לא זכר שמעודו הלך לכל כך הרבה גויים, אבל הוא המשיך לשבת כל היום בבית המדרש ולא שנה ממנהגיו כלום.

פרשת מקץ

נשורה רעה שהיא טובה

החנות בה היו רגילים אנשי העיר שפולי לרכוש את משקה המי דבש' אותו היו לוגמים מפעם לפעם הייתה של האלמנה ושתי הבנות'. בשם זה הייתה ידועה החנות שלא מכרה יינות או משקאות חריפים, כי אם מי דבש ותו לא. את מי הדבש הייתה האלמנה קונה מייצרן בעיר הגדולה, שמפעם לפעם היה שולח אליה חביות גדולות של המשקה המשובח, והיא הייתה מעבירה אותו לבקבוקים קטנים ומוכרת לכל דורש בתוספת אחוזי רווח מסוימים.

לא רבים היו תושבי העיירה שפולי, וגם אנשיה לא היו רגילים לשתות מי דבש לרוב, ואולם על אף זאת הייתה פרנסת האלמנה ושתי הבנות מזומנת להם ככל צרכם, עד שאפילו היה סיפק בידה לאסוף ולהניח מעט כסף במקום הסמוי מן העין, שמור וגנוז לצורך חתונת בנותיה.

לא הייתה זו החלטה רשמית או הוראה כלשהיא שהגיעה לתושבי שפולי, שעליהם לקנות את המי דבש דווקא אצל האלמנה, כי אם החלטה אישית אותה קיבלו על עצמם לאחר ההלוויה רווית הכאב של אחד המיוחד מתושבי העיר. האיש, ששמו לא נודע לנו, היה תלמיד חכם וירא שמים, וכל בני העיר הכירו אותו כמורם מעם. במשך שנות חייו היה דואג לפרנסת בני ביתו, אפס כי לאחר שחלה במחלה קשה ושבק חיים לכל חי, נשבר מטה לחמם של בני המשפחה.

במהלך ההלוויה בה השתתפו כל תושבי העיר שהכירו והעריכו את הנפטר, נלחש מפה לאוזן החובה להחזיק בידי האלמנה ובנותיה, לדאוג לה שתוכל להתפרנס בכבוד ולראות לעשות הכל כדי שבבוא העת היא תוכל לחתן את בנותיה כמנהג בעלי בתים חשובים. ראויה היא האלמנה, בהיותה אשת חבר שעמדה לימין בעלה, שידאגו לה ולבנותיה היתומות, כך הסכימו כולם.

כבר במהלך ימי השבעה, עלה אחד העסקנים הנמרצים של העיר אל ביתו של המנוח, שוחח עם האלמנה והבנות והרגיע אותם: אל לכם לדאוג על פרנסתכם מכאן ואילך, שכן בחסדי השי"ת מצאתי עבורכם מקור הכנסה טוב וקבוע ממנו תוכלו למצוא כדי חיותכם בהרחבה, ואף לאגור ולחסוך עבור נישואי הבנות.

העסקן הסביר לאלמנה את צורת העבודה והיא שמחה על כך. באחת הפינות של השוק

העירוני, נפתחה חנות קטנה, והאלמנה עמדה מאחורי הדלפק ומכרה בקבוקים גדולים וקטנים של משקה המי דבש. העסקן תיווך לה יצרן שהסכים למכור את המי דבש באשראי רחב ובמחיר מוזל יחסית, וכך מצאה האלמנה את פרנסתה בכבוד.

מסורת חסידית נפוצה בשמו של רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש כי ראוי לשתות מי דבש בסעודת ברית מילה, מלבד זאת היו רבים נוהגים ללגום מעט משקה בשבתות ובימים טובים, כמו גם בשמחות נישואין ושבוע ברכות ושאר מועדי שמחה, וכדי לעשות מצוה ולתמוך ביד האלמנה היו רגילים לרכוש את המי דבש דווקא אצלה.

לא חלפו שנים רבות, והנה שוד ושב: האלמנה החלה להרגיש שלא בטוב. תחילה היה זה כאב ראש שנדמה כדבר חולף, אלא שהכאב לא הרפה ואף התעצם יותר ויותר. האלמנה נפלה למשכב, ורופא שהוזעק אליה ניסה לרקוח עבודה מיני סממנים ושיקויי תרופה, אלא שאלו לא הועילו כלום. כשהוזעק הפרופסור מהעיר הסמוכה, הוא קבע בעצב: האשה חולה במחלה קשה מאד, חשוכת מרפא. נותר לה זמן קצר לחיות, ולאחריהם היא תשיב את נשמתה המזוככת לשוכן מרומים.

כשבשורת האויב על החרב החדה המונחת על צווארי האלמנה הגיעה לאזני הבנות היתומות, הם החלו לבכות ולילל מרה: יתומים הם מאב, ואם גם אמם תמות עליהם, הרי שהם יפכו להיות יתומים עגולים וגלמודים, בלי כל מכר ומודע. היתומות הזילו דמעות כמים ועמדו אובדי עצות מול דברי הפרופסור ותחזית האימים.

בהיותם נערות פקחיות הבינו היתומות היטב את משמעות הדברים הנוראים: כל עוד אמם בחיים היא יכולה לנהל את המסחר מי הדבש המספק להם פרנסה וגם עתיד ותקווה לנישואיהם בבוא זמנם ועת דודים. אם אמנם תלך כדרך כל הארץ, הרי שאיש לא יתן אמון בשתי בנות צעירות והחנות תיסגר. היצרן לא יתן חביות של מי דבש לשתי בנות צעירות ולא מנוסות, וגם הקונים ידירו רגליהם מחנות שכזאת.

אם החנות תיסגר, המשיכו היתומות לשרטט את עתידם האיום, לא תישאר להם ברירה אלא לחזר על הפתחים ולאסוף נדבות מבני העיר. גרוע מכך, שמא יהיה עליהם להשכיר עצמם לשפחות בבתים עשירים, שם יאלצו לעבוד עבודת כפיים קשה בכדי לקבל מזון ומחיה.

מצבה של האמא נהיה גרוע יותר ויותר, וכשראו שהיא גוססת, הזעיקו היתומות את אנשי החברה קדישא כדי לעמוד לצידה בשעת יציאת נשמה. עוד הבנות עומדות בפנית הבית וממרות בבכי עז, התעשתה לפתע אחת הבנות וקראה בקול: מה לנו להתייאש מן הרחמים, והלא איש אלוקים בתוכנו, הרי בעירנו מתגורר "הסבא משפולי", הרה"ק רבי אריה לייב זיע"א, אשר ידוע בכוחו הגדול לפעול ישועות ולחולל ניסים מעל לדרך הטבע. גם במצב כזה יכול הצדיק לפעול עבורנו ישועה.

בהחלטה של רגע עזבו היתומות את הבית ורצו כל עוד נפשם בם לביתו של הסבא משפולי, ועד מהרה עמדו לפני הצדיק כשהם בוכות ומייללות בקול: רבי קדוש, הושיע אותנו וקרע שערי שמים לרפואת אמנו הצדקנית, לבל נישאר יתומות עגולות בעולם ללא כל מכר ומודע.

הסבא משפולי שמע את בכיית היתומות ושאל אותם: האם יש בבינתכם בקבוק מי דבש מהסוג שאתם מוכרים בחנות, או שמא כל הבקבוקים מצויים בחנות?! היתומות הרהרו לרגע ואמרו: כן, רבי קדוש, לא רק בקבוק אחד יש בביתנו אלא כמה וכמה בקבוקים, שכן פעמים רבות שאנשים היו באים לביתנו, בשעות שהחנות הייתה סגורה, ומבקשים באופן דחוף לרכוש מי דבש. כדי לתת להם מענה מייד, תמיד החזקנו בביתו בקבוקים של מי דבש.

אם כך, אמר להם הסבא משפולי, זאת אשר תעשו: קחו בקבוק אחד של מי דבש, ותלכו עם זה תיכף ומיד אל בית הקברות שבפאתי העיר, תבואו אל קברו של אביכם והניחו את הבקבוק על קברו, וכך תאמרו לו: אבינו היקר, הנה מעמידים אנו לך בקבוק של מי דבש על קברך, כדורון וכתשורה לעשיית "לחיים", עבור האורחת שעתידיה להגיע ולהצטרף אליך בקרוב, הלוא היא אשתך היקרה, האמא שלנו.

בקושי סיים הסבא משפולי את דבריו אלו ושתי היתומות האומללות נפלו על הרצפה מתעלפות. הם הבינו היטב את דברי הסבא משפולי, שלמעשה אמר להם בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שאכן אמם עתידה לעוזבם בהקדם ולהצטרף אל בעלה בבית הקברות. התקווה האחרונה שהיתה להם כשציפו וחשבו שהסבא משפולי יפעל ישועה עבורם, התנפצה להם באחת לשמע הדברים החדים והברורים.

ועל פי המעשה האמור, כתב הרה"ק ממנוקאטש זיע"א, יובן היטב: ובזה יש לפרש כן, שהיה בא הנביא ישעיה בשם ה' לומר לחזקיה המלך לאשר היה לו חטא שלא עסק בפריה ורביה, וסביביו נשערה מאוד לצדיק קדוש המיוחד בדורו כמו חזקיה, ע"כ נתחייב עונש גדול ר"ל בעד זה, ובכונת היוצר בראשית ויודע תעלומות יתברך שמו כאשר הגיד לו על ידי ישעיה 'כי מת אתה ולא תחיה לעולם הבא' נצטער כל כך עד שהרגיש זה בנפשו וגגע עד לבבו ויסב פניו ויברך בכי גדול ממרירות לבו, ועל ידי זה נמחק שקיבל הגזר דין בשמעו הבשורה הזאת והוסיפו לו שנים וגם הוליד בנים. וזהו י"ל מה שאמר חזקיה לישעיהו 'כלה נבואתך וצא' וכו', היינו שלאשר מקובל מבית אבי אבא שאל ימנע עצמו מן הרחמים, ובע"כ באת רק להפחידני בבשורה הזאת, ובזה אקבל עונשי, אם כן, כלה נבואתך וצא, היינו כבר יצאת ידי חובתך ונגמור נבואתך ותועלת פעולתך בזה, ובזה כלה נבואתך בבשורה הזאת, אבל באמת ישוב השי"ת ויחיינו וירחמנו.

בספרו 'חיים ושלום' ממשיך הרה"ק ממנוקאטש ומבאר בזה דבר מופלא בפרשת השבוע: **בסוף פרשת מקץ, ובמסורה בסופו: קמ"ו פסוקים, 'חזקיהו' 'אמצייה' 'יהיה לי עבד' סימן. ומה שאמר הסימן על 'יהיה לי עבד' שהוא בגימטריא קמ"ו, נחא, שהוא בפסוק הלז האחרון ועל ידי זה הוא סימן לזכור. אבל מה שאמר 'חזקיהו' 'אמצייה' שהם עולים במספר קמ"ו הוא פלא כפשוטו, דהרי לזה הסימן עדיין צריך עוד סימן לזכור תיבת 'חזקיהו' או 'אמצייה' והוזה ליה למימר הסימן: 'קו"ם בתולת ישראל' (עמוד ה ב) שהוא תיבת 'קו"ם הנודע וניצוא.**

ועוד הקשה: איך יתכן שיוסף הצדיק יעשה לאביו תחבולות כאלו, כשלקח את בנימין אליו לעבד, בידעו שנפשו קשורה בנפשו. אלא וודאי שכל זה היה בכוונה תחילה ובעצה עמוקה, שעל ידי צער זה ייחשב כאילו אכן העונש ליעקב אבינו על השנים שלא היה בבית אביו, ולאחיו השבטים על מכירתו, נעשה בפועל, ושוב לא יצטרכו להגיע לידי עונש ממש.

ומעתה יובן שבכוונה תחילה באה המסורה ליתן סימן עם חזקיהו ואמצייה, להודיענו שיוסף הצדיק עשה כמעשה שהיה עמו, שעל ידי בשורה רעה נחשב כאילו היה למעשה: וזה שהביא המסורה הסימן ברמז על הפסוק הלז האחרון אשר יתמהו לכאורה בעשות יוסף הצדיק כזה כנזכר, והוא פסוק קמ"ו שהוא במספר 'חזקיהו', 'אמצייה' אשר כן 'ישעיה בן אמוץ', 'ואמוץ' ו'אמצייה' אחי הוי (מגילה י:), כמו שאמרו רז"ל לחזקיהו גם כן מטעם הלז, כדי שיופטר מגזירתו ומעתה יתחיל הישועה כנזכר.

את אמם הצדקנית. תיכף לאחר החלטה זו נפלה אמם לחוליה ושכבה על ערש דווי.

היה זה רגעים ספורים לפני שאמם הייתה צריכה להשיב את נשמתה לבוראה, כשהגיעו אלי בוכיות וצועקות מרה, המשיך הצדיק בדברים בהם גילה סודות מכבשונו של עולם, ומשראיתי את צרתם הגדולה, מצאתי עבורם עצה להצילם מהעונש: כשאמרתי להם את הבשורה האיומה, שעליהם לומר לאביהם כי אמם הולכת להצטרף אליו, הם הרגישו טעם של מיתה ממש! בכך הם כבר חוו את העונש ועל ידי זה הם נפטרו מהעונש, ומיד נתרפאה אמם, סיים הצדיק את דבריו המרטיטים.

סיפור מופלא זה נכתב על ידי הרה"ק רבי חיים אלעזר ממנוקאטש זיע"א בספרו 'דברי תורה' (מהדורה קמא אות טז) בבואו להסביר את דברי הגמרא (ברכות י:): 'בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו: כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה' וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה. מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא - לעביד. אמר ליה: השתא הב לי ברתך, אפשר דגרמא זכותא דידי ודיך ונפקי מנאי בנין דמעלו. אמר ליה: כבר נגזרה עליך גזירה. אמר ליה: בן אמוץ, כלה נבואתך וצא! כך מקובלני מבית אבי אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים.

ודברי הגמרא מופלאים מאוד: ישתומם כל עובר על הפלא הזאת, דהא באמת חיה אח"כ מחליו והוליד בנים ובני בנים, ואיך צוה השי"ת לומר לו גזירה רעה ונוראה כזו ח"ו שהוא מת ואין לו גם חלק לעולם הבא, בשביל שנתרשל במצוה אחת של פריה ורביה, וגם בזה היתה כוונתו לשם שמים ובשב ואל תעשה שלא להנשא יען שראה ברוח הקודש דנפק מיניה בן שאינו ראוי, והיתכן משפט עונש חמור כזה וגם לבשרו להצדיק חזקיהו, שאין כמוהו בצדקו, בשורה רעה ומרה כזו אשר אם יגידו זאת לחולה כזה ימות מרוב הצער, ואיך יהיה ישעיהו הנביא לה' שליח כזה להמיתו ח"ו? ואם היתה באמת גזירת ה' לומר לחזקיה כזאת, והיה מוכרח לילך בשליחות זו ושלא יהיה כובש נבואתו, אם כן, מדוע גער בו בישעיה ואמר כלה נבואתך וצא, הלא היה מוכרח לומר נבואה זאת כנזכר.

בנות ביתו של הסבא משפולי מיהרו אל הנערות היתומות ששכבו מעולפות על רצפת ביתו של הסבא משפולי וניסו לעוררם ולהקיצם. בקושי רב הצליחו להעיר את היתומות ולסייע להם להתרומם מהרצפה.

נראה היה כי הסבא משפולי המתין לרגע זה, שכן תיכף עם הקיצם מההתעלפות, פנה אליהם הצדיק ואמר להם: בנות יקרות, לכו לביתכם ותראו כי ישועת השם כהרף עין. מצבה של אמכם הוטב לגמרי, היא כבר אינה גוססת ואנשי החברה קדישא כבר אינם נמצאים שם. בעז"ה, מכאן ואילך מצבה ילך וישתפר יותר עד שהיא תבריא לגמרי, והיא עוד תולך אתכם לחופה בשעה טובה ומוצלחת.

היתומות שעמדו המומות לשמע הדברים, רצו במהירות אל ביתם, ואכן כאשר אמר איש האלוקים, כך היה. אנשי החברה קדישא כבר לא היו שם. אמם ישבה על המיטה ואמרה להם שהיא מרגישה טוב יותר. ואכן, מרגע לרגע ומשעה לשעה הוטב מצבה של האמא עד שהיא שבה לאיתנה ולכוחותיה כבראשונה.

באותם רגעים שהיתומות סיפרו לסבא משפולי את צרתם וכשהסבא משפולי השיב להם את השוב, עמדו מקורביו ואנשי שלומו של הצדיק בסמוך עליו והתפלאו מאוד, וכלשון חז"ל "וכי כך עונים את המועקות?! האם התנהגות אנושית היא זו לענות תשובה שכזאת ליתומות האומללות האלו המצויות בשעה כה קשה?! הראוי לבשר להם בשורה כה קשה ומרה בצורה שכזאת?! והרי סופו הוכיח על תחילתו שהיתומות נפלו מתעלפות ובקושי גדול הצליחו לעוררם, וכי נכון היה הדבר לעשות עד כדי כך?!

כמובן שאיש מבין הנוכחים לא העז לפצות את פיו ולשאל כלום. יודעים היו בסבא משפולי כי איש אלוקים קדוש הוא וכל מעשיו בחסד וברחמים, ואיש לא ההין להרהר אחר מעשיו. אלא שמבטיהם המשתוממים לא נעלמו מעיניו של הצדיק. רק לאחר שהשמועה נפוצה בעיר כי האלמנה הבריאה בצורה מופתית, קרא הסבא משפולי אליו את מקורביו ואמר להם: ידעתי גם ידעתי את פליאתכם על האופן שבו דיברתי ליתומות אלו אשר כמעט ו'מתם מוטל לפניהם', אך דעו גם אתם כי בכוונה תחילה עשיתי זאת, ובכדי להמשיך לאמם האלמנה את הישועה שלא כדרך הטבע.

אכן אביהם של יתומות אלו היה אדם נכבד, תלמיד חכם וירא שמים. גם אמם האלמנה היא אשה צנועה ויראת ה'. אפס כי שתי בנות אלו אין תוכם כבדם. כלפי חוץ נראות כצנועות וחסודות, אולם אין הם כאלה. מפני חטאיהם שלהם נגזר עליהם בבית דין של מעלה עונש חמור מאוד: ליטול מעליהם

חנוכה

המלאך העיוור

והיו מגיעים אליו עם פריטים נדירים ומיוחדים כדי שירכשם אל האוסף הגדול שברשותו.

המגיד ניאות לבקשה המיוחדת ופסע מעדנות אל חדר האוצרות הגדול שהיה בתוך מרתף הבית, מתחת לפני האדמה, ממוגן בדלת ברזל כבדה ובמנעול גדול שהמפתח לו היה מצוי רק בידיו של ר' מאיר. ר' מאיר סובב את המפתח במנעול והכניס את המגיד לחדר העמוס בכלי קודש ובשכיות חמדה, כשהוא מראה באצבע ומסביר בפרוטרוט על כל חפץ את מהותו וטיבו: הנה צרור של מטבעות עתיקות יומין, ובהם גם מטבעות מזמן שבית המקדש היה קיים; זו מזוזה יקרה עשויה מאבן שנחצב סמוך לקבר רחל; זהו גביע לקידוש עשוי זהב טהור; וזו קופסת אתרוג עשוית כסף שעוד הייתה בשימוש אצל גאון נודע לפני מאות שנים. וכך המשיך ר' מאיר והראה את שלל סוגי כלי הכסף והזהב, האבן והנחושת, ששכנו כבוד בארונות המסודרים.

עתה נפנה ר' מאיר והראה לרבי אוצר בלום של ספרים יקרים, מהם מהדורות ראשונות ודפוסי עריסה, מהם שעוטרו בחתימותיהם ובהגהותיהם של גדולי ישראל, ועוד כהנה וכהנה אגרות ומכתבים, כתבי ידות ודוקומנטים, מחכמי הדורות הראשונים אשר כלל ישראל שותה בצמא את דבריהם.

המגיד הביט באוצרות היקרים אך לא הגיב כלום. ניכר היה כי הוא קשוב ודרוך לכל דברי המארח הנכבד, אלא שמצידו שררה דממה. הרגע שבו שבר המגיד את שתיקתו היה לקראת סיום הסיור המעניין, כשהמגיד מביט בחנוכיית הכסף העתיקה והמרשימה שעמדה בתוך ארון זכוכית גבוה. המגיד נעמד והביט בחנוכייה המעוטרת והמפותחת במעשה אומן, ור' מאיר הסביר למגיד כי מדובר בחנוכיית כסף עתיקה במיוחד ומיוחדת מאוד שרק לאחרונה הגיע לידינו והוא מבקש להדליק בה כבר השנה את נרות החנוכה.

המגיד ביקש לפתוח את הארון. החזיק בידיו את החנוכייה המיוחדת והתבונן בה ארוכות. לאחר זמן שנדמה היה כנצח, כשהמגיד אחוז שרעפים ונראה כמצוי בעולמות עליונים, הפר המגיד את השתיקה ואמר לר' מאיר: יקירי וחביבי, האם תואיל בטובך ובחסדך להעניק לי את החנוכייה הזו?!

שתיקה סמיכה הייתה בחדר, הפמליה של המגיד לא ידעה את נפשה ופניו של ר' מאיר החליפו גוונים. הפלא היה עצום: מעולם לא ביקש המגיד שמאן דהוא ייתן לו מתנה, ובוודאי

שלא כשמדובר בשכיית חמדה נדירה שלא תסולא בפז. כדבר הזה מעולם לא היה אצל המגיד, ומה קרה שהמגיד שינה כאן מהרגלו?!

לא חלף רגע, ר' מאיר התעשת מהקיפאון שאחז בו ואמר בקול צלול: בוודאי ובוודאי, מוכן ומזומן אנכי לתת מנורה זו לרבינו הגדול. זכות היא עבורי שמנורה זו תשכון כבוד אצל המגיד! בהינף אצבע סימן ר' מאיר למשרתו הנאמן שליווה אותו שיארוז יפה יפה את החנוכייה הגדולה כדי שלא תפגם או תקבל מכה קלה, ולאחר שהמלאכה נעשתה לשביעות רצונו, הורה ר' מאיר למשרת כי יניח את המנורה הארוזה במרכבתו של המגיד.

עם בוא המגיד לביתו בטשרנוביל, הוא ביקש להציבה על שולחנו. במשך שעה ארוכה הביט הרבי בחנוכייה, פניו האירו באור יקרות בשביעות רצון, אך לאחר מכן הוא הורה לחזור ולארוז את החנוכייה ולהניחה על ארון גבוה. כשהתקרבו ימי החנוכה ציפו המשמשים בקודש כי הרבי יורה להכין את החנוכייה החדשה, אך לא כלום. הרבי התעלם מכך לחלוטין ובמשך כל שמונת ימי החנוכה הדליק באותה מנורה שבה הדליק כל השנים ושהייתה בידיו מורשה מאבותיו הקדושים.

כמו באותה שנה כך גם בשנים שלאחר מכן התעלם הרבי מאותה חנוכייה וכאילו שכח ממנה לחלוטין. ברבות השנים שכחו גם בני ביתו של המגיד מאותה חנוכייה, ועולם כמנהגו נהג.

היה זה בערב נר ראשון של חנוכה של אחת השנים, כשהמגיד לפתע קורא לאחד ממשמשי ומורה לו: לך והורד מעל הארון את החנוכייה שקיבלתי מהמגיד ר' מאיר מז'רביץ. רצוני להדליק השנה בחנוכייה זו. המשמש המופתע מהוראת הרבי לא שאל ולא כלום, ופנה לצחצח את החנוכייה העתיקה ולהכין את השמן והפתילות.

לקראת שעות הערב החלו להתקבץ חסידים רבים אל חצר קדשו של המגיד. מקרוב ומרחוק הגיעו רבים כדי לחזות בעבודת הקודש העילאית של הרבי. החסידים שהכירו היטב את חנוכייתו הקבועה של המגיד, התפלאו לראות את השינוי הלא צפוי: חנוכייה מפוארת ולא מוכרת המתינה על מקומו של הרבי, מוכנה להדלקה.

עם שקיעת החמה נכנס המגיד לבית המדרש, בדחילו ורחימו בחרדת קודש. המגיד בירך את הברכות, הדליק את הנרות, ולאחר אמירת הזמירות והפיוטים, התיישב על מקומו

לא היו ימים טובים לבני העיר ז'רביץ כאותם הימים בהם הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל זיע"א, המגיד הנודע ובנו של הרה"ק המאור עיניים זיע"א, היה מגיע לבקרם, לשהות במחיצתם ולהשפיע עליהם שפע של תורה וחסידות. חסידים ואנשי מעשה שבעיר, וגם המוני העם, היו מתחממים לאורו של המגיד שהיה מתפלל עימם בצוותא, עורך את שולחנותיו הטהורים ברמה, ואף מקבלם לעצה ולתושיה, כשהוא מרעיף עליהם טללי נוחם ועידוד.

האכסניה שנקבעה לרבי בביקורו בז'רביץ הייתה בטירתו הגדולה והנאה של הנגיד החסידי הנודע, ר' מאיר, נאמן בית טשרנוביל, שעוד היה מסתופף בצל קדשו של המאור עיניים ולאחר פטירתו המשיך בהתקשרות איתנה עם בנו ממלא מקומו. מהתורמים המובהקים של החצר היה, ובכל פעם שהגיע לחצר קדשו של המגיד היה מרים תרומה הגונה להוצאות החצר. מתבקש היה שבביקורו של המגיד בעירו, הוא זה שיתכבד בזכות הגדולה להיות המארח.

למותר לציין את ההערכות הגדולה שנעשתה בטירתו של ר' מאיר לכבוד הביקור המרומם. פרחי חסידים רבים נרתמו לעזרה והכשירו את הבית הגדול על כל חדריו לבואו של המגיד. מלבד האגף המיוחד שנקבע עבור המגיד ופמלייתו הנכבדה, הוכשר אולם גדול כבית מדרש, בו ייערכו התפילות ברוב עם והשולחנות הטהורים.

בכל ימי הביקור המתה טירתו של ר' מאיר מאנשים שהגיעו מקרוב ומרחוק אל המגיד, כשהמגיד מצידו 'המלך בשדה' מאיר להם פנים ומקרם ביותר. ר' מאיר מצידו לא חסך מאומה ונתן מאכלים ומשקאות ביד רחבה ונדיבה לכל האורחים הרבים, כשרבים מהם גם מוצאים בפאתי הטירה מקום לתנומת לילה.

לקראת סיום הביקור המרומם הזמין ר' מאיר את המגיד לסיור מיוחד בחדרי אוצרותיו. וזאת למודעי, כי מלבד היות ר' מאיר סוחר מצליח שעשה את הונו בכבוד רב מעסקי עצים לתעשייה, הוא היה גם אספן גדול של חפצי קודש ומוצרי יודאיקה נדירים ומיוחדים, מהם עתיקים ביותר ומהם שהיו אצל צדיקי הדורות הקודמים, אותם היה רוכש במקומות שונים אליהם היה מזדמן במהלך עיסוקיו, וברבות השנים, כבר ידעו הסוחרים את שמו וכתובתו

ולהפתעת כולם פתח בסיפור שריתק אליו את כל החסידים שעמדו משתוממים לשמע הדברים.

על ערש דווי קרא ר' שלמה לבנו בכורו, ר' מנשה, ואמר לו: בני יקרי, אין לי ירושה גשמת להורישי לך, חפצים או רכוש. זו בלבד היא שיש לי, והוא אכן יקר ערך עד מאוד, אך שוויו אינו ממוני כלל. הלא תדע כי ירושה יש לי מאבותיי חנוכיית כסף עתיקה. דור אחרי דור, חנוכייה זו עוברת מאב לבן כבר שנים רבות, ועתה הגיע זמני להעביר אותה אליך, כשתקוותי שגם אתה תעביר את חנוכייה זו לבנך, וכך תעבור החנוכייה מדור לדור עד ביאת גואל צדק.

ככלות ימי השבעה לקח ר' מנשה את החנוכייה והניח אותה בביתו. אם באותם ימים עדיין הייתה הפרוטה מצויה בכיסו של ר' מנשה, הרי שבמשך השנים הוא ירד מנכסיו ונאלץ למכור את ביתו ולעבור לדירה קטנה יותר. עם הזמן נאלץ ר' מנשה למכור עוד מרכושו כדי שיהיה לו לפרנס את משפחתו, אולם על דבר אחד ויחיד שמר מכל משמר: על החנוכייה היקרה שקיבל מאביו, מורשת משפחתו המפוארת.

כשגבאי הצדקה בעיר ז'רבין הגיע אל טירתו של הנגיד ר' מאיר וביקש את עזרתו הדחופה במתן צדקה לר' מנשה המצוי במצוקה קשה מאד, עלה בראשו של ר' מאיר רעיון נועז. הוא נתן לגבאי סכום סמלי, ועד מהרה היו רגליו נושאות אותו אל ביתו של ר' מנשה שהופתע לראות את הגביר עומד בפתח ביתו ומבקש לשוחח עימו.

ר' מאיר לא האריך בדיבורים וניגש היישר אל הסיבה שבשלה הוא הגיע לביקור זה: רצוני לרכוש את החנוכייה בכסף מלא! ואפילו ביותר משוויה האמיתית! נכון אני לשלם לך סכום כסף גדול, כזה שתוכל להתפרנס ממנו בכבוד במשך כמה שנים.

התגובה של ר' מנשה הייתה נחרצת וחד משמעית: לא יעלה ולא יבוא! לא אמכור חנוכייה זו אפילו אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם! שנים כה רבות עוברת החנוכייה במורשת המשפחה, ולא אני יהיה זה שיקרע את שרשרת הדורות! החנוכייה תישאר אצלי, ואני אעביר אותה לבני, והוא יעבירה לבנו, וכך עד ביאת גואל צדק. ר' מאיר הנהן בראשו לשמע התגובה המתבקשת וחזר על עקבותיו בידיים ריקות.

ההזדמנות הבאה לא איחרה מלבוא. גבאי הצדקה שוב היה בטירתו של ר' מאיר ותיאר לו בצבעים קודרים את הנעשה בביתו הדל של ר' מנשה: החורף הגיע ויחד עימו הקור העז והכפור הנורא. קירות הבית העלוב אינם

מצליחים לבודד את הבית ולהצילו מהסערות בחוץ. הגשמים דולפים אל תוך הבית, ואפילו עצים להסקת התנור אין בידם. הילדים האומללים יושבים בבית ובוכים להוריהם על הקור והרעב שהם סובלים.

מיהר ר' מאיר להתעטף במעיל הפרווה המשובח שלו, דחף אל כיסו סכום עצום של עשרת אלפים רובלים, ויצא אל ביתו של ר' מנשה. הפעם הוא כמעט ולא דיבר, אלא נתן לשטרות לדבר בעד עצמם. בתנועה אלגנטית שלף ר' מאיר את סכום הכסף העצום ואמר לר' מנשה: כל זה הוא שלך, אם תמכור לי את החנוכייה. זהו סכום שבו תוכל לחיות שנים רבות בכבוד וברוח.

העניות המנוולת של ר' מנשה לקחה לו את שיקול הדעת. ילדיו הרעבים והרועדים מקור ישבו מולו ובכו, והוא פרץ בבכי ואמר: אין לי ברירה! יודע אני היטב כי מצבי כרגע הוא קשה מאוד, וסכנת חיים נשקפת לכל בני משפחתי מהרעב ומהקור. אין אני יכול ורשאי לעמוד על דמם. קח את החנוכייה ותן לי את הכסף.

עסקת החליפין נעשתה בדומיה, ולא ארכה השעה עד שר' מנשה שכר לעצמו בית מתאים וקנה אוכל משביע עבור נפשות בני ביתו העטופים ברעב. ר' מאיר אכן הציל את ר' מנשה, אך המחיר שר' מנשה שילם עליו היה מבחינתו קשה מנשוא.

שנים חלפו ולפני זמן לא רב נפטר ר' מאיר והסתלק לבית עולמו. עם הגיעו לבית דין של מעלה היה ר' מאיר בטוח ומשוכנע כי מקומו בגן עדן שמור עבורו, שהרי כל ימיו עסק בתורה ובמעשים טובים. ואכן, אלפי מלאכים צחורים הגיעו והעידו על מצוותיו הרבות אותם עשה בנפש חפצה וביד נדיבה.

רגע לפני שבית דין הכריז על פסק הדין, הופיע לפתע מלאך עיוור שקרא בקול גדול: תנו לי להשמיע את דבריי. הדיינים נאותו והמלאך העיוור פתח וסיפר: מי כמוכם דייני בית דין של מעלה יודעים שמכל מעשה טוב ומצוה שאדם עושה בעולם הזה - נברא מלאך לבן וצחור. להיפך, רח"ל, מכל דבר עבירה - נברא מלאך חבלה שחור. הביטו בי וראו כי אני מלאך לבן אלא שנטול עיניים אנכי. וכל כך למה?

אני נבראתי, פתח המלאך וסיפר, מאותה מצוה שעשה ר' מאיר בהחיותו את נפשות משפחת ר' מנשה. אין ספק שולול סכום כסף גדול זה שנתן להם ר' מאיר, הם לא היו מצליחים לעבור את החורף הקשה. הקור והרעב היו מכריעים אותם. אלא שאליה וקוץ בה: מצוה גדולה זו שעשה ר' מאיר נעשתה שלא לשם שמים, כיון שתכליתו של ר' מאיר הייתה להשיג את החנוכייה המיוחסת ולהעביר אותה לרשותו. בשל כך יצא הדבר ומצוה זו נבראתי

כמלאך לבן אלא שמאור עינים לא ניתן בי. עתה, טען המלאך, דורש אני מבית דין של מעלה לתבוע את עלבוננו של ר' מנשה שנאלץ לוותר על החנוכייה ולדקדק בדינו של ר' מאיר שעשה את המצוה שלא בשלמות.

בית דין של מעלה פנה לעסוק בטענת המלאך והגיע להחלטה כי אכן חלקו של ר' מאיר בגן עדן מוכן ומזומן עבורו, אלא שאת הדרך לשם הוא יעשה עם המלאך העיוור שינחה אותו להגיע לשם. אין צורך לומר שהמלאך לא הצליח להוביל את ר' מאיר לגן עדן, והשניים תעו במסדרונות האינסופיים מבלי שיהיה לכך פתרון.

והמגיד מטטרנוביל ממשיך בסיפורו המדהים ומגלה לחסידיו המאזינים בשקיקה: כבר בפעם ההיא, כשביקרתי בז'רבין, בביתו של ר' מאיר, ראיתי את הצרה הצרורה שחנוכייה זו עתידה לעולל לו, ולפיכך ביקשתי ממנו שייתן לי אותה במתנה, וזאת כדי שברבות הימים אוכל לסייעו ולהצילו.

עתה, שר' מאיר נתבקש לבית עולמו וראיתי שהמלאך העיוור אינו מצליח למצוא את הדרך אל הגן עדן, הדלקתי את נר החנוכה בחנוכייה זו, ובכך פקחתי את עיניו של המלאך. ברגעים אלו ממש הצליח המלאך להביא את ר' מאיר אל מקומו בגן עדן...

כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זיע"א (חנוכה): במסכת שבת (פא:): אמר רבי זירא אמר רב מתנא אמר רב, שמנים ופתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת... פירוש, הנשמות שהם בתכלית השפלות. 'שמן' רומז לנשמה, שמן ה'. 'שאיין מדליקין בהם בשבת' להיות להם התעוררות הקדושה גם בשבת. 'מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת' להיות להם תוספות קדושה להאיר נשמתם. כי החכמים שהיו בדור ההוא היה כוחם יפה להמשיך בקדושתם על ימי חנוכה שיהיה כן תמיד להופיע ולהאיר נשמות בני ישראל מתוך החשיכה על ידי הדלקת נר חנוכה. (ונר ראשי תיבות: נ'שמה ר'וח. וכמ"ש בזוהר הקדוש: כד אנת תסתלק מנהון אשתארו כלהו כגופא בלא נשמתא).

ולזה אמרו 'מצוותה למטה מעשרה'. רמז על נשמות הנמוכים ושפלים גם המה יאירו. אך לא למטה מג' כי הם כלבוד דמי. וזה גם כן הענין שאמרו בגמרא 'מדליקין מנר לנר', נר ה' נשמת אדם. ויכול להיות לו הדלקה להאיר נשמתו על ידי נשמת הצדיק הדבוק אליו. וזה גם כן מה שאמרו 'מצוותה עד שתכלה רגל מן השוק', שיהיה התיקון לאדם הראשון בקומה שלימה עד הרגל במהרה בימינו, אמנ.

מילין יקדין וחידושים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא חדתא

חדתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הכנה למצוה, גדולה מהמצוה עצמה - הלימוד מנרות המנורה

זה בשום ענין בעולם.

זכות ההכנה זוכים לקיים המצוה כראוי
קיום מצוות ה' הוא הדבר הגדול ביותר ששייך לאנשים קרוצי חומר, שהקב"ה מקדשנו בקדושה עליונה באמצעות מצוותיו, וכבר ידענו מתלמיד הבעל שם טוב הקדוש ע"ה כי מצוה לשון 'צוותא' שכאשר אדם מקיים מצוה זוכה בכך להתקשר בקשר אמיץ וחזק בקדושה העליונה. כשחושבים על זה נמלאים חרדת קודש כשמבינים איזה זכות נפלה לכל יהודי מעם ה' ועד היכן יכול האדם להשפיע במעשיו.

אמנם גם היצר הרע אינו מוותר בפרט בקדושה עצומה שבכל מצוה, והוא שם מחסומים ומכשולים כדי לעכב את האדם מלגשת אל הקודש, אך לצורך זה לימודנו רבותינו הקדושים שכאשר מכין האדם עצמו לקיום המצוה יש בכוחו לקיים המצוות כראוי בעזרת ה' העוזר בידו שלא יכשל במיצרי היצר הרע וזוכה לסייעתא דשמיא להסיר ממנו כוחות היצר, כי ההכנה כמוה כיד ובית אחיזה, שכן כל הכלים יש להם בית יד שעל ידי כן אפשר לאחוז בכלי, וכן ההכנה קודם המצוה היא כבית יד המזכה את האדם לאחוז במצוה ולקיימה בשלמות.

הארה זו האירנו רבינו **לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה בקדושת לוי** (ויצא ד"ה אנכי): למשל לפי הנראה יש בית לדור בו, ואדם הוא מלוכש בבגדים, והבית הוא הכנה אל האדם, כמו כן השראת קדושת המצוה צריכה שיהא לה בית שתמצא מקום לשרות בו, והבית הוא מה שאדם מכין עצמו ולבו מכוון אל הבורא יתברך לעשות איזה מצוה קודם שעשאה, והכנה זו הוא בית לדור בו קדושת המצוה.

הלימוד מנרות המנורה

וכן הוא הדבר בכל מצוה ומצוה, גדולה היא ההכנה למצוה עוד יותר מהמצוה עצמה. כך מוכח מדברי הגמרא (יומא כד): שהדלקת המנורה אינה נקראת עבודה, אך הטבת הנרות עבודה היא ויש לעשותה רק ע"י כהן (ראה רמב"ם ביאת מקדש פ"ט ה"ה, ז), והכיצד יתכן כזאת, שעצם המצוה דהיינו הדלקת המנורה כשרה זו, אך ההכנה למצוה בהטבת הנרות פסולה בזה, הרי לנו מפורש שהכנה למצוה גדולה אף מהמצוה עצמה.

הוא כלי המחזיק המצוה ושייך להמצוה. כפי מה שמכניס את הכלים בשלמות כך זוכים לקבל בהם את הברכה והקדושה. זהו טעם הברכה שמברכים טרם כל מצוה אשר קדשנו במצוותיו שמכניס אנחנו את עצמנו להתקדש בקדושה של מעלה, כדברי השל"ה הקדוש ע"ה (תמיד נר מצוה): 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו', שכוונת הברכות הללו הוא, שאנחנו מברכין לשמו יתברך על כל טוב אשר גמלנו, שטיהר וקידש אותנו במצוותיו הקדושות שהם קיום העולמות כנודע, ועל ידיהם אנו נקראים קדושים ונתקדש גופנו ונשמותינו, והם תכליתנו, לא זולת

קודם קיום כל מצוה צריך האדם להכין עצמו להיות ראוי לקבל הקדושה היורדת עליו בקיום המצוה, כי כל מצוה תכליתה להשפיע קדושה לאדם כמו שאנו מברכים לפני כל המצוות אשר קדשנו במצוותיו, ועל ידי קיום המצוות זוכים אנו להתקדש בקדושתו יתברך, אלא שיש להכין תחילה כלים ראויים ושלמים לקבל בהם את הברכה והקדושה, שהרי 'לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום' (עוקצין ג יב), ופירש **בתפארת שלמה** (ויגש ד"ה ויגידו): רצה לומר לעשות עצמו שלם וכלי להחזיק ברכה, כי באם לא כן לא עשה כלום, נמצא כי ענין ההכנה

מילתא דפליאה

מטמון בלב כל יהודי

ויאמר שלום לכם אל תיראו אלקיכם ואלקי אביכם נתן לכם מטמון באמתחתיכם (מג כג). **הרבי הקדוש רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה** רגיל היה לומר לחסידים הבאים לפניו, שכל חסיד שנוסע לרבי צריך לדעת שעיקר עבודת ה' הוא שיחפש את האמת בקרבו, ולא יטעה לחשוב שבבואו אל הרבי הרי הוא פטור מן העמל והיגיעה, כי כל מטרת הנסיעה לצדיק היא כדי שיגלה לו את אוצרות הנפש הטמונים בקרבו.

וכן היה מספר את המעשה המפורסם שאירע עם רבי אייזיק ר' יעקלעלס מקראקא, שחלם חלום שיסע לעיר המלכות פראג ויחפש שם אוצר הטמון סביבות הגשר, ואכן נסע רבי אייזיק לפראג הרחוקה והחל בחיפושיו על יד הגשר. בהיותו שם שאל אותו אחד השומרים מה הוא מחפש תחת הגשר, והשיב לו רבי אייזיק, שהוא מחפש את האוצר עליו נודע לו בחלומו. צחק ממנו השומר באומרו שגם הוא בעצמו חלם חלום שיסע לקראקא ויחפש שם מטמון תחת התנור בביתו של אדם הנקרא ר' אייזיק יעקלעלס - וכי חסר דעה אני לטרוח ולנסוע לקראקא הרחוקה מחמת חלום שאין בו ממש.

כיון ששמע רבי אייזיק את חלומו של השומר, מיהר לנסוע חזרה לביתו ואכן מצא שם תחת התנור מטמון גדול שממנו התעשר, וזכה לבנות בית כנסת מפואר שהיה נקרא על שמו בקראקא. וכן הוא בעבודת כל חסיד הנוסע לרבו, לא יטעה לומר שהיא כדי למצוא אוצרות אצל הרבי, אלא אדרבה בבואו לפני הרבי ילמד אותו הרב שהאוצרות טמונים אצלו בתוכו, וכמו שכתוב (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו'.

ובזה אפשר לפרש מה שאמר להם יוסף הצדיק 'אלקיכם ואלקי אביכם נתן לכם מטמון', שכאשר חשבו שהאוצר שבידם שייך לצדיק יסוד עולם, אמר להם הצדיק, האוצר שקיבלתם אינו ממני, כי אם מה שטמן הקב"ה בתוכי נפשכם, ואילו אני רק המוציא מכם אל הפועל.

ברזא דאז"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

הזהיר בנר חנוכה זוכה לבנים תלמידי חכמים

שכתב בהקדמת פ"י תקלין חדתי' למסכת שקלים (ד"ה ואען) על גירסא זו של הגר"א בזה"ל:

כאשר שמעתי מפי קדשו של תלמידו המובהק הגאון האמיתי מוהר"ר חיים נ"י הנ"ל (ר"ח מוואלוז'ין תלמיד הגר"א), אשר קיבל מהודו ושמע מפה קודש הקדשים כי כל שיטה או הגהה שקידש בנגלה לא קבעה עד אשר עלתה ארוכה ע"פ אותה הגהה או שיטה ללא פחות מט"ו עד עשרים סוגיות בכל דברי התנאים ואמוראים הנמצאים אתנו, ובנסתרות לא קבע עד למאה וחמשים טעמים ערוכים בכל ושמורים, ויש הגהות אשר כוונתו גנוזה דרך הנסתר כמו הגהתו בפ"ב דשבת (כג:): מאן דרחים אשר שמעו מפיו הק' שהוא ע"ד האמת].

חז"ל (פסחים מט:): 'גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין עובדי כוכבים את ישראל', ולפי"ז אם אנו נפגשים עם אדם שאוהב את החכמים מוכרחים אנו לומר שהוא עצמו ג"כ תלמיד חכם כי בלאו הכי היה שונא הוא את החכמים, ומכיון שהוא עצמו כבר ת"ח לכן שכרו שיהיו בניו ת"ח, אמנם הירא מן החכמים יתכן שהוא עצמו עדיין אינו כזה ולכן שכרו הוא שיהיה הוא עצמו תלמיד חכם, ולא משום שמעלתו אכן גדולה היא מהאוהב.

[אכן יש לציין שגירסת הגר"א בגמ' שלפנינו היא: דדחיל מרבנן הווי ליה חתנוותא רבנן, דמוקיר רבנן הווי גופיה הווי צורבא מרבנן. ולפי"ז לא קשה קושיית המהרש"א, ונראה היה לומר שמחמת כן אכן שינה גירסתו לולי הדברים הפלאיים

בגמ' שבת (כג:): לאחר שדובר על שכר הרגיל בנר שזוכה לבנים תלמידי חכמים, הביאה הגמ': 'אמר רבא דרחים (פרש"י: אוהב) רבנן הווי ליה בנין רבנן (פרש"י: ואהבתו עליהם כאב על בן), דמוקיר (מכבד) רבנן הווי ליה חתנוותא רבנן דדחיל (ירא) מרבנן הווי גופיה הווי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הווי (פרש"י: שאינו רגיל לעסוק בתורה) משתמען מיליה (ישמעו דבריו) כצורבא מרבנן, מדברים אלו רואים אנו שגדול שכרו של הירא מן החכמים לאוהבם, שהרי שכר האוהב הוא שיהיו בניו ת"ח ושכר הירא הוא שיהיה בעצמו תלמיד חכם. הקשה על כך המהרש"א הרי כלל הוא בידו ש'גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה' (סוטה לא). וא"כ מדוע כאן הדבר שונה? תירץ המהרש"א שהרי מצינו בדברי

בימי הטובה להכין עצמו לימי הסתר

בקרבו הגם שיסתלק ממנו ההתלהבות לא יפול לגמרי חס ושלום ויהיה מהמנצחים קרבה ויתחזק וישען בה'.

'להזהיר גדולים על הקטנים' 'להאיר אור מימי הגדלות לימי הקטנות

והכל סוכין תחת אילן הגדול של רבינו הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה שדורש בכך מה שכתב רש"י בפרשתנו 'אמור ואמרת' להזהיר גדולים על הקטנים, ובקדשו ביאר: להיות כל האדם בשעה שעוסק בתורה או בתפילה או באיזה דבר קדושה אז הוא בגדלות המוחין, וכך הדרך הצדיקים שלפני התפילה המה מיישבים עצמם ומוחין שלהם לפני מי הם מתפללין, והקדושה היא מגביה המוחין בעת העסק בה, אבל אחר התפילה או עסק הקדושה הוא נופל לקטנות המוחין בהילוכו בהבלי הזמן וזה אינו תכלית העבודה השלימה, כי אדם צריך להיות תמיד בקדושה ובטהרה בלי הפסק רגע אחד. לזה צריך לקשר עצמו כל כך בעת הגדלות מחשבתו בהשם יתברך ברוך הוא שיהיה מחשבתו קשורה אף שילך ממנה. וזה 'ולהזהיר גדולים', פירוש בשעה שהם בגדלות. 'על הקטנים', שישארו בקדושתם אף שיהיו בקטנות.

רצון ה' שתהיה נסתרת הקדושה לעתים לכל אחד בדרגתו

באופן דומה נאמרו הדברים במשנתו של המגיד הקדוש רבי ישראל מקו'ניץ ע"ה (עבודת ישראל וישלח ד"ה ויעל) שלכל צדיק מדי היותו בעולם הזה השפל יהיה מי שיהיה, אי אפשר לו להתקיים תמיד בקדושתו בבחינה אחת תמידית, כאשר אנו רואים למשל שאי אפשר להמשיך הדביקות וגילוי האלקות כל היום כמו בשעת קריאת שמע ותפילה או בימות החול כימי שבת ויום טוב, וזה בכל אדם לפי בחינתו מרגיש קדושה יותר בעת רצון קריאת שמע ותפילה וימי קודש ואחר כך יורד ממדרגתו עד שיתחזק ויתאמץ לעלות כמקדם. וזה היה רצון מלכנו להנהיג כן שוכני בתי חומר בעולם הגשמי לבלתי היות להם תענוג תמידי כי אז לא ירגישו כנודע.

עוד אומר במאמרי פסח (יום ב' של פסח) על הפסוק הנזכר 'ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה' שיש באדם מוחין גדלות ושעות שיוכל לעבוד את בוראו בבהירות ובהתלהבות, ויש עתים וזמן שמסתלק ממנו המוחין ונשאר בקטנות. והכלל שצריך האדם לזכור בשעת מוחין גדלות, להכין עצמו ולעשות רושם

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר (מא, א).

איתא בשפת אמת (מקץ תרל"א ד"ה ומה) על הפסוק בקהלת (ז יד) 'ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה', פירוש 'היה' לקבוע ההארה בגוף האדם. 'וביום רעה ראה' עתה איך להתנהג אחר כך. כי קודם כל נסיון יש הארה איך ללמוד על אחר כך. ויש לנו ללמוד זאת ממה שאמר יוסף לאסוף ולצבור בר כדי שיהיה אוכל גם בימי הרעב שהגיעו אחר כך, ולרמז בא שבימים הטובים שנתגלה הקדושה בהם, יש לכל אדם להכין לעצמו ולקבוע ההארות בליבו היטב, כדי שיהיו איתו ההארות הללו גם בימי רעה כשהקדושה נסתרת.

וכך הוסיף בדבריו בשפת אמת ליקוטים (מקץ ד"ה עניין): עניין החלום של שני שובע ורעב נראה שהיה רמז ליוסף להכין עתה שהוא מלך על מצרים, ונקראו שני השובע על ימי הגלות שיהיו אחר כך.

וזה רמז לכל איש ישראל שנודע שקודם נסיון והרחקה יש קירוב, וכשהשעה צלחה צריך אדם לראות לקבוע בעצמו הטוב עד שיוכל לידע איך להתנהג בימי הסתר גם כן.

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה' על סדר הפרשה

בנרות המנורה התגלה אור הגנוז

דברי המשנה דלעיל, 'דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים', שהמשנה רומזת לשלש תקופות אלו, 'דע מה למעלה ממך' כלומר הסתכל מה היה בימים קדמונים, 'עין רואה' בבית ראשון שראו בעיניהם באורים ותומים, 'אוזן שומעת' בבית שני ששמעו בת קול, ומכל מקום גם עכשיו בימי הגלות 'וכל מעשיך בספר נכתבים', על ידי התורה הכתובה בספר זוכים גם להארת העין והאוזן.

אור המנורה נגלה לעוסקים בתורה לשמה

מכאן נבין כי כך הוא באור הגנוז שהיה בנרות המנורה. בזמן שהיה בית המקדש קיים נתגלה האור הגנוז דבראשית בנרות המנורה, ומשם יצא אורה לכל העולם כולו. אבל כשבעוונותינו הרבים נחרב בית המקדש, האור הגנוז נמצא בתורה הקדושה, כמובא **בדגל מחנה אפרים** (בראשית ד"ה וירא) משמו של זקיני **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, היכן נגזר האור ההוא, ואמר שה' יתברך גזר בתורה, ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולין להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו, עכ"ל. וכתב עוד בזה **במאור עינים** (שמות ד"ה אך דנדע): יש אור הגנוז שנגזר בהתורה וכו', וכמו שנודע זה ממעשים שראינו מבני אדם שזכו לכך, כגון הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים, שסיפרו עליו כשהיה צריך לדעת שום דבר פרטי, אפילו מענייני בני אדם דבר גשמי, היה מסתכל בהתורה ולומד בה בדחילו ורחימו, ומדבק את עצמו עד שהגיע לאור הגנוז בתוכה, והיה רואה בדבר שצריך לראות.

אותיות המאירות, וזה היה המקשר בין השמים ושמי שמים לבני ישראל.

בזמן בית שני הצטמצם הקשר למדרגת בת קול

אמנם כך נמשך רק בתקופת בית המקדש הראשון, ומאז חורבנו נחסר מאיתנו המדרגה של 'עין רואה', כי בבית השני היתה נסתרת השראת השכינה, ולא זכינו להתגלות הנבואה וגם בטלו האורים והתומים, ובזה הצטמצם הצינור המקשר בינינו לאבינו שבשמים, והיתה ההתגלות בבחינת 'אוזן שומעת', והיו ישראל נענים בבת קול מן השמים, ובשמיעת הבת קול היו הצדיקים מדריכים את בני ישראל בדרך הישר.

בזמן הזה עיקר הקשר באמצעות התורה

ועתה בעוונותינו הרבים שחרב בית מקדשנו, הסתלקה מעמנו גם מדרגה זו של שמיעת בת קול, ואין לנו שיוך רק התורה הזאת העומדת לנו בכל הזמנים, כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב' (תהלים צד יד), ועל ידי עסק התורה זוכים להיות מקושרים לאבינו שבשמים ולדעת את המעשה אשר יעשון, וכל הנכתב בספרים הקדושים הרי נכנס בהם פנימיות ושורש קדושתם של המחברים, בבחינת 'הוא היה אומר', ועל ידי הלימוד בהם זוכה האדם להתחבר לצינור המקשר לאבינו שבשמים, וממילא יש לנו שייכות גם לאוזן שומעת' שהיתה בבית המקדש השני, ול'עין רואה' שהיתה בבית המקדש הראשון.

כח התורה הנרמז במשנה

ובזה פירש המגיד מקוונץ ע"ה את

גודל חרדת אחי יוסף

כמו שרואים כשבא חלילה כאב וצער פתאומי על האדם, הרי הוא מאבד הוא את החושים ודעתו מתבלבל ואינו יכול להגיב כלל, ורק לאחר זמן דעתו שבה עליו והוא מנסה למצוא עצה בנפשו, ולכן בתחילה נבהלו האחים ומרוב חרדתם לא נתנו דעת לפשפש במעשיהם שמא באשמתם באה עליהם הצרה הזאת, אמנם לאחר זמן כשהתיישרה דעתם עליהם, יכלו לחשוב בישוב הדעת ולהתבונן אם לא מעשיהם גרמו להם.

כל הגוף, כמו שאמרו במתן תורה (שמות יט טז) 'ויחרד כל העם אשר במחנה', כי מחמת גודל המעמד הנשגב שירד ה' על הר סיני בקולות וברקים וענן כבד, על ידי כן נחרדו כל ישראל. וכמו שנאמר גם ביצחק 'ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד' (לעיל כז לג), שהזדעזעו כולו ולא מצא עצה בנפשו.

בְּהֶעֱלֶתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנֹרָה יֵאָרְוּ שִׁבְעַת הַנְּרוֹת (ח ב). כתבו רבותינו ז"ל (זוהר תרומה קסז), בנרות המנורה התנוצץ אור הגנוז מששת ימי בראשית, שעליו אמרו בגמרא (חגיגה יב): אור שברא הקדוש ברוך הוא ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן וכו', ולמי גנזו, לצדיקים לעתיד לבוא.

אך כל זה הוא בזמן שבית המקדש קיים שאז מתנוצץ האור הגנוז בנרות המנורה, אך בזמן שאין בית המקדש קיים, מה תהא עלינו. וכי תאמר שאכן לא קיים בזמננו האור ההוא, לא יתכן, כי כבר אמרו חז"ל (זוהר שם קסו): שלולי האור הגנוז לא יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד.

בזמן בית ראשון היתה השראת

השכינה בהתגלות בבחינת עין רואה

בהקדם דברינו, הוא ששנינו במשנה (אבות פ"ב מ"א) 'דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים', דהנה בית המקדש הוא מקום חיבור בני ישראל לאביהם שבשמים, והוא כעין צינור המקשר בינינו לבורא העולם באופן תמידי ובלתי נפסק, וביותר בזמן הבית הראשון שהיתה התגלות השראת השכינה בתוכו, והיו רואים עין בעין ששורה השכינה בישראל בבחינת 'עין רואה', ומכוח השראת השכינה זכו שתתגלה הנבואה בבני ישראל, וכן היה הכהן גדול ענוד בחושן משפט על לבו ושואל באורים ותומים כדת מה לעשות, וברוח קדשו ראה והבין את התשובה דרך

וַיֹּאמֶר אֶל אָחִיו הַיּוֹשֵׁב כְּסָפִי וְגַם הִנֵּה בְּאֲמַתְחָתִי וַיֵּצֵא לָבַם וַיַּחְרְדוּ אִישׁ אֶל אָחִיו לֵאמֹר מַה זֹאת עָשָׂה אֱלֹקִים לָנוּ (מב כח).

אחי יוסף הזדעזעו ונחרדו בשעה שנודע שהכסף נמצא באמתחותיהם, באמרם 'ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה זאת עשה אלקים לנו'.

ויש להבין למה אמרו 'מה זאת עשה אלקים לנו', ולא פשפשו במעשיהם לחפש במה עליהם להיטיב דרכיהם.

ונראה כי חרדה היא דבר המזעזע את

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להעתיק ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מנורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחיו
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com